

Τὸ μνημεῖον τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ.

ΒΙΚΤΩΡ ΟΥΓΚΩ

Μακρονὰ πὸ δῶθε οἱ τύραννοι
κι' ἀπ' τὸ βωμὸ μακρονὰ
καὶ θὰ περάσῃ ὁ Ποιητῆς
τρανὸς ἀρματοδρόμος.
Μέσ' στὴν καρδιά μας οἱ τροχοὶ
στρουφογεροῦν οἱ πέρινοι.
Ὡ χαίρετε τὰ Σύμπαντα,
νά, ὁ ὑπέρτατος νόμος.

Σὲ κράζει ἡ Ἑλλάδα διαλεχτὸ
παιδί της, ναι, κι' ὅπου σκλαβιά,
δάκρυ, καημὸς, παληκαριά,
προστάτη σὲ καλοῦνε.
Ὡ κύκρον ψυχομάχημα
κι' ἀητοῦ δρόμοι στὸν αἰθέρα,
χαῖρε ὦ Δόξα καὶ σὺ ὦ Ἀθηρά,
τοῦ μυστηρίου ἡ μητέρα.

Ἀράμεσα στὰ ἐρείπια
ρηγμένους στὸν ἀγῶνα,
μὲ τοῦ Πιρδάρον τὴν ὀρμή,
γυρεῖω τὸν ἀθάνατο
νά τραγουδήσω ποιητῆ.
Ὡ, ἐλάτε νὰ τοῦ χτίσουμε
στὴ χώρα τὴ λιογέρρητη,
καινούριον Παρθενῶνα.

Μακρονὰ πὸ δῶθε οἱ τύραννοι
κι' ἀπ' τὸ βωμὸ μακρονὰ
καὶ θὰ περάσῃ ὁ Ποιητῆς
τρανὸς ἀρματοδρόμος.
Μέσ' τὴν καρδιά μας οἱ τροχοὶ
στρουφογεροῦν οἱ πέρινοι.
Ὡ, χαίρετε τὰ Σύμπαντα,
νά, ὁ ὑπέρτατος νόμος.

Χρῆστος Βαρλέντης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΜΗΘΕΑ ΤΟΥ ΑΙΣΧΥΛΟΥ

ΑΝ ὁ δεσμώτης τοῦ Καυκάσου ἦτο Τιτάν, ἂν ὁ πυρφόρος Προμηθεὺς ἦτο ὁ μεγαλοπράγμων τοῦ κόσμου στασιώτης, ὅμως τιτανώδης καὶ ὑπερ-ἄνθρωπος ἦτο καὶ ἡ διάνοια ἐκείνου, ὅστις εἰκόνισε τὴν

Σ. Δ. Ὁ σοφὸς καὶ σεβαστὸς καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. Μιστριώτης ἐκδίδει προσεχῶς τὸν Προμηθεὺς Δεσμώτην τοῦ Αἰσχύλου, ἐπέτρεψε δὲ ἡμῖν ὅπως δημοσιεύσωμεν τὰ δύο ἄνω ἀποσπάσματα ἐκ τῆς Εἰσαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν ταύτην τραγωδίαν.

φοβερὰν στάσιν κατὰ τοῦ σκληροῦ τοῦ κόσμου τυράννου. Ἄν μὴ ὁ Αἰσχύλος ἦτο δολιχοδρόμος τῶν αἰθερίων στιβάδων ἀετός, ἂν μὴ τὴν φωλεὰν αὐτοῦ εἶχε πῆξαι ἐπὶ τῶν ἀπορρώγων τοῦ Ὀλύμπου κορυφῶν, δὲν ἠδύνατο νὰ κατίδῃ ἐκ τῶν μεγαλοτόξων τοῦ οὐρανοῦ ἀψιδῶν τοὺς ὑψηλοὺς τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων πύργους. Ἡ παρὰ τοῖς σαπροῖς τῶν λιμνῶν ὕδασι διαιτωμένη ἴβις καὶ ἡ ἐν τοῖς τέλμασι τοῦ ὕλισμου κοάζοντες βάρταχοι ἀδυνατοῦσι ν' ἀναρριχηθῶσι μέχρι τῶν ὑψηλῶν τοῦ Παρνασοῦ κορυφῶν, ἐν αἷς μόνον κερανοὶ καὶ ἀετοὶ δολιχοδρομοῦσι. Τοιοῦτους κόσμους διαπλάσσουν οὐχὶ οἱ τῶν ἐρωτικῶν παθῶν σοφισταί, οὐδ' οἱ τοῦ χυδαίου ὕλισμου θαυμασταί, ἀλλ' οἱ ἄνδρες οἱ ἀγωνισάμενοι

πρὸς τὰ ἄλκιμα τοῦ μεγάλου βασιλέως κτήνη, οἱ στρατιῶται τοῦ Μαραθῶνος καὶ τῶν Πλαταιῶν, οἱ ἱταμοὶ τῆς Σαλαμιῆος καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ Κυναίγειρου καὶ τοῦ Ἀρεινίου οἱ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς στρατευσαμένης Ἀσίας προμαχήσαντες· Ναὶ καὶ ὁ Προμηθεὺς καὶ ὁ Αἰσχύλος ἦσαν Τιτῆνες, ἐξ ὧν ἐκεῖνος μὲν ἠγωνίσαστο πρὸς τὸν τύραννον τοῦ Ὀλύμπου, οὗτος δὲ πρὸς τὸν Δία τῆς Ἀσίας καὶ ἀμφοτέροι ἐσχον αἰετοὺς τιμωρούς. Ὁ μὲν Καυκάσιος κατεσπάρασσε τὸ ἦπαρ τοῦ Προμηθέως, ὁ δὲ Γελῶς χελώνην ρίψας ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔθραυσε τὴν κεφαλὴν ἐκείνην, ἣν δὲν διετρύπησαν τὰ δόρατα τῶν βερβέρων, ὡσεὶ ὁ δούλος τοῦ Διὸς ὄρνις ἤθελε νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἐλέγχσαντα τὴν σκληρὰν τοῦ Διὸς Διοίκησιν.

Ὡς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Προμηθέως Ἄτλας ἀνέχει τὸ μέγα τοῦ οὐρανοῦ ἄχος, οὕτως ὁ Αἰσχύλος ὑποβαστάζει ὀλοκλήρον ποιητικὸν οὐρανόν, ἐνῶ αἰωροῦνται μὲν ζοφερὰ νεφέλα, ἀλλὰ διαλάμπει καὶ σελασφόρος ἡλεκτρισμός καὶ βλάλλεται βροντώδης κεραυνός, ὅστις διακωλύει τὸν ὕπνον καὶ τοῦ νυσταλέου θεατοῦ. Ὁ ναρθηκοφόρος τοῦ Διονύσου ἱερεὺς δὲν θέλγει ψυχολογικῶς οὐδὲ κατακλεῖε τὰ ὄψα διὰ τῆς στρογγύλης τοῦ Σοφοκλέους γλώσσης, ἀλλ' ἐκπλήσσει διὰ τῶν πόρρωθεν βαλλομένων ἔνοιῶν καὶ οἰονεῖ μυδρόσκοπεῖ ὡς ὁ Ἡφαίστος ἀπὸ τῶν ἄκρων τῆς Αἴτνης κορυφῶν. Ἄν αἱ ιδεαὶ παραβληθῶσι πρὸς τὰς λαμπρὰς τοῦ Φοίβου ἀκτῖνας ἢ γλώσσα αὐτοῦ ὁμοιάζῃ πρὸς τὰ ἀργυροειδῆ πολυχρῶμον ποταμοῦ νάματα, ἅπερ παράγουσι ἀληθῆ πλημμύραν καταρδεύουσαν μὲ γαίᾳ αὐτοσπόρους, ἀλλὰ πνίγουσαν πεζὰς καὶ ἀθαλασσώτους διανοίας. Πιστῶν ὁμοίως τῶν τριλογιῶν τοῦ Αἰσχύλου ἢ Προμηθεῖς κατὰ τὸ ὄψος τῶν ἔνοιῶν ὑπερέχει καὶ οἰονεῖ ἀποτελεῖ τὸν αἰθέρα τῶν ποιητικῶν στιβᾶδων, ἐν αἷς Ὀκεανίδες καὶ Τιτῆνες δολιχοδρομοῦσιν. Εἰς οὕτως ὑψηλὴν σφαιρὰν θνητοὶ δὲν δύνανται ν' ἀνέλθωσιν, εἰ μὴ μόνη ἢ ἐρωμένη τοῦ κυβερνήτου τοῦ κόσμου καὶ οἰστροπλήξ Ἴω. Ἡ τριλογία αὕτη ἡμῖν τοῖς Ἑλλήσιν εἶναι προσφιλεστῆτη, διότι οἰονεῖ συμβολικῶς εἰκονίζει τὴν τριχιλιετῆ ἡμῶν ἱστορίαν. Ναι· ἢ Ἑλλάς ἐγένετο Πυρφόρος, Δεσμώτης καὶ Λυομένη.

×

Ὁ ἦρωας τῆς τριλογίας, διεγείρει τὸν θυμασμὸν διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ἡ δ' εὐστάθεια τοῦ χαρακτῆρος καὶ ἡ ἀδιανοησία αὐτοῦ εἰς τὴν καθήλωσιν τοῦ Καυκάσου καὶ τοὺς κεραυνούς τοῦ Διὸς ἐξάφρουσι τὸν θεατὴν εἰς κόσμους ἰδιώδεις, ἐν αἷς αἰθεροβάμονες διάνοιαι φοιτῶσι. Βεβαίως τιμῶμεν τὸν Ἄγιν καὶ τὸν Κλεομένην διὰ τοὺς ὑπερανθρώπους ἀγῶνας, οὓς ἤρανο ὑπὲρ τῆς Σπάρτης, καὶ χαραίρομεν τὴν ἱταμότητα τῶν Γράκων κινδυνεύων καὶ θνησκόντων ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Ρωμαίων, ἀλλὰ τί εἶναι οἱ κίνδυνοι καὶ οἱ ἀγῶνες τούτων παραβαλλόμενοι πρὸς τὰς ἐπὶ πλείστους αἰῶνας ταλαιπωρίας τοῦ Τιτῆνος; Καὶ ὁμοίως οἱ στασιῶται τῆς γηραιᾶς

Σπάρτης καὶ τῆς κοσμοκρατείας Ρώμης προσεδόκων ἴσως τιμὰς καὶ ὑστεροφημίας παρὰ τῶν λαῶν ὧν ἐγένοντο εὐεργεταί, ἀλλ' ὁ Τιτῆνας ἐκεῖνος, ὅστις δὲν ἐφοβήθη τὰς ὑψηλοκρήμους τοῦ Καυκάσου πέτρας οὐδὲ τοὺς σκληροὺς τοῦ Ἡφαιστοῦ ἡλους οὐδὲ τὰς προσβολὰς τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ θέρους οὐδὲ τὸν ἀέτον καὶ τὸν φλογωπὸν τοῦ Διὸς κεραυνόν, οὐδὲν παρὰ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους προσεδόκα. Μὴ τις εἴπῃ ὅτι ὁ ἦρωας τοῦ δράματος ἦν τρεῖς τὸ θάρρος αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀθανασίας· διότι τὸν θάνατον μόνον οἱ δειλοὶ φοβοῦνται, τὰς δ' ἀληθδὸνας, ἅς οὗτος ἐπασχεν ἐξ ἴσου τοῖς θνητοῖς, οὔτε θνητὸς οὔτε ἀθάνατος ἀνέχεται. Ἄν τις εἰς ταῦτα ἀπίδη, ῥαδίως θέλει ὁμολογήσει, ὅτι ὁ Καυκάσος ὑπομιμνήσκει τὸν Γολγοθᾶν καὶ ὁ δεσμώτης τὸν Λυτρωτὴν τοῦ κόσμου¹.

Ὁ πάσχων οὗτος θεὸς δὲν εἶναι προσωποποιεῖα ἢ ἀλληγορικὴ ἔννοια, ἀλλὰ πρόσωπον ἔχον αἷμα, σάρκα καὶ ἦπαρ, ἐξ οὗ τρέφεται ὁ αἰμοβόρος ἀέτος, καὶ ὁ χαρακτῆρ αὐτοῦ πραγματικός, ὡς εἶναι τὸ ὄρος, ἐφ' οὗ εἶναι προσηλωμένος. Καὶ ὁμοίως ὁ οὕτω σκληρῶς βασανιζόμενος δὲν διεπράξατο μέγα τι ἐγκλημα, ἀλλ' ἐγένετο μόνον ἀπαθὴς χάριν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Ὁμολογεῖ μὲν ὁ Τιτῆνας, ὅτι ἤμαρτεν, ἀλλ', ὡς παρατηρεῖ ὁ Richter, οὗτος δὲν ἔνοιε ἡθικὸν ἀμάρτημα, ἀλλὰ μόνον ἀσυνεσίαν πρὸς τὴν ὑπερέταρ δύναμιν. Καὶ ὁ Ἡφαίστος λέγων ὅτι ὁ δεσμώτης πάσχει ἕνεκα τοῦ φιλεανθρώπου τρόπου (διότι ἔδωκε τιμὰς τοῖς ἀνθρώποις πέρα δίκης, ἔνοιε μόνον παρὰ τὸ προσῆλον μέτρον, ὡς τοῦτ' αὐτὸ λέγουσι καὶ αἱ Ὀκεανίδες, Ὁ Προμηθεὺς λοιπὸν ἀναμάρτητος ὦν πάσχει ἐπὶ πλείονος γενεᾶς καὶ ὁμοίως δὲν ἀμπετεται. Κατὰ τὴν εὐστάθειαν οὐδὲν πρόσωπον τοῦ ἀρχαίου θεάτρου δύναται νὰ παραβληθῆ πρὸς τὸν Τιτῆνα, εἰμὴ μόνον ὁ Φιλοκτῆτης τοῦ Σοφοκλέους, ὅστις εἶναι ἀπομίμησις τοῦ δεσμώτου τοῦ Καυκάσου. Παρ' Αἰσχύλῳ ὁ Προμηθεὺς λέγει λόγους ὑψηλοὺς καὶ γενναίους, ἀλλὰ καὶ ὅταν σιωπῇ, διεγείρει τὴν συμπάθειαν τοῦ θεατοῦ πολὺ μᾶλλον ἢ οἱ ρητορικὸι λόγοι ἄλλων ποιητῶν. Ἡ σιωπὴ παρὰ τοῖς ποιηταῖς γίνεται διὰ πολλὰς αἰτίας. Ἐπεὶ μᾶλλον ἐγείρεται ἢ συμπάθεια τοῦ θεατοῦ, διότι ὁ Αἰσχύλειος Προμηθεὺς ἐμπνέεται ὑπὸ αἰσθημάτων ὑπὲρ ὀλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Πολλὰκις ἐλέχθη, ὅτι οἱ ἀρχαίοι Ἕλληνες περιώριζον τὸν κόσμον ἐν ἑαυτοῖς. Ὁ ἦρωας ὁμοίως τῆς τραγωδίας μαρτυρεῖ ὅλους τὸ ἐναντίον.

Γ. Μυστηριώτης

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

1) Ὁ ἐν Γολγοθᾷ ὁμοίως σταυρωθεὶς εἶναι ὑπερτέρος τοῦ καθηλωθέντος ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ Καυκάσου, διότι ἐκεῖνος μὲν ἔδωκε τοῖς ἀνθρώποις ἐξωτερικὰ ἀγαθὰ, οὗτος δὲ ἐσωτερικά. Καὶ τοῦτο μετὰ πολλῶν ἄλλων ἴσως μαρτυρεῖ ὅτι ἡ ἀρχαία θρησκεία ἦτο πολὺ ὑποδεστέρα τοῦ Χριστιανισμοῦ.

ΠΕΡΙ ΘΕΟΥ ΚΑΙ ΘΕΙΑΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙΣ

Ὁ μέγας θρησκευτικὸς τῶν Ἀθηναίων διδάσκαλος Ὁμήρος ἐδίδασκεν τὸν τρόπον τῆς ἀναγωγῆς ἀπὸ τῶν πολλῶν θεῶν εἰς ἕνα μόνον, τὸν πατέρα ἀνδρῶν τε καὶ θεῶν Δία, καὶ τοῦτον πάλιν ὑπέταξεν εἰς ὑπερέταρ ἐνικίαν δύναμιν, τὴν μοῖραν, τὴν ἀνάγκην.

Ὅτε δὲ ἤρξατο ἐν μικρᾷ Ἀσίᾳ ὁ Ἕλληνας νοῦς νὰ φιλοσοφῇ καὶ οἱ Μιλήσιοι φιλόσοφοι ἐκ τῆς θεωρίας τῆς φύσεως ἀνήχησαν εἰς τὴν ἀλήθειαν, ὅτι τὰ πάντα κατὰ λόγικὴν ἀνάγκην ἐκμειᾶσεν οὐκ ἐκ τῆς ἀρχῆς, τότε ὁ μέγας τῆς Κολοφῶνος θεολόγος καὶ φιλόσοφος Ξενοφάνης εἰς τὸν οὐρανὸν ἀποβλέψας κτείδεν ὅτι ὅπου ἂν στρέψῃ τὰ τῆς διανοίας ὄμματα, πανταχοῦ μία τῶν ὄντων θεῶν ἀρχὴ ἀποκαλύπτεται αὐτῷ. Ἐξελθὼν δ' ἐκ τῆς πατριδος αὐτοῦ ἐμπεφορημένος τῆς μεγάλης ταύτης ἀληθείας περιέτρεχεν ἐνθουσιῶν πάντα τὸν Ἕλληνικὸν κόσμον φέγων δριμύτητα τοὺς ὁμοφύλους αὐτῷ Ἕλληνας ὅτι πολλοὺς πιστεύουσι θεοὺς, ὅτι τὸ θεῖον ὑπολαμβάνουσι γεννητὸν καὶ μεταβλητὸν ὡς ἄνθρωπον, ὅτι φαντάζονται αὐτὸ ἀνθρωπόμορφον, ὅτι δοξάζουσι αὐτὸ ἀτελεῖς ἠθικῶς, φυσικῶς, νοητικῶς, στηλιτεύων πικρότατα τοὺς ποιητὰς, οἵτινες πάσας τὰς ἠθικὰς ἀτελείας τοῦ ἀνθρώπου καὶ πάντα τὰ ὄνειδα τοῖς θεοῖς ἀπέδωκαν. Ἀνατρέπων δὲ τὰς κοινὰς περὶ θεῶν δόξας ἐδίδασκεν ὅτι εἰς μόνον Θεὸς ἐστὶ τὸ κράτιστον καὶ τελειότατον ὄν.

Εἰς Θεὸς ἐν τε θνητοῖσι καὶ ἀθανάτοισι μέγιστος οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὅμοιος οὔτε νόημα.

Ὀῖλος ὄρεξ', οῖλος νοεῖ, οῖλος δέ τ' ἀκούει καὶ ἀπάνευθε νόοιο νόου φρενὶ πάντα κραδαίνει.

Τὸ οὐράνιον τοῦτο κήρυγμα τοῦ θεοῦ αἰδοῦ Ἐξοφάνους εἰσῆλθεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἀθηναίων οὐ μόνον διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ θεοῦ καὶ πρωτοφανῆ ἕξαρσιν λαθόντος ποιήματος τοῦ φιλοσόφου, ἀλλὰ καὶ διὰ ζωστικῆς μελωδικῆς φωνῆς τοῦ θεοῦ αἰδοῦ. Διότι ἐπὶ ἑπτὰ δεκάδας ἐτῶν τὰς τῶν Ἑλλήνων πόλεις διερχόμενος καὶ τὰ θεῖα αὐτοῦ διδάγματα τοῖς Ἕλλησι ῥαψωδῶν ἐπεσκέψατο ἀναμριβόλως τὴν φιλομουσοτάτην καὶ εὐσεβεστάτην τῶν Ἑλληνικῶν πόλεων, τὰς Ἀθήνας, καὶ τὸν φιλοκαλώτατον καὶ τὰς Μούσας ἐξόχως θεραπεύοντα βασιλικὸν οἶκον τῶν Ἀθηναίων. Δὲν θὰ ἐξέφαινε τις ἀσπῆρικτον καὶ ὄλως ἀναίμικιαν εἰκασίαν, ἐὰν εἶκαζεν ὅτι ὁ τοῦ ἀγνώστου Θεοῦ βωμὸς, ὃν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εὗρεν ἐν Ἀθήναις καὶ ἔλαβεν ὡς ἀρετηρίαν τῆς διδασκαλίας αὐτοῦ, τὴν ἀρχὴν εἶλκεν ἐκ τῆς περὶ ἐνός Θεοῦ διδασκαλίας τοῦ Ξενοφάνους.

Τὴν περὶ ἐνός, αἰὶ ὄντος μονίμου, ἀκινήτου, πρὸς ἑαυτὸν ὁμοίου θεοῦ ἔνοιαν εὐρίσκομεν ζωηρῶς διδασκόμεν καὶ ἐν τῇ Σχολῇ τῶν Πυθαγορείων, ἧτις αἰσθητότερον ἐκδηλοῦσα τὸν ἀποτροπισμὸν αὐτῆς πρὸς τοὺς

μύθους τῶν ποιητῶν τῶν ἀποδιδόντων τῇ θεῇ φύσει πράξεις καὶ ἐνεργείας ἀνακρόστους, ἔλεγεν ὅτι ὁ Πυθαγόρας κατὰ τὴν εἰς Ἀδου καθόδον αὐτοῦ εἶδε τὰς ψυχὰς τοῦ Ὀμήρου καὶ τοῦ Ἡσιόδου δεινῶς βασανιζόμενας δι' ὅσα περὶ θεῶν ἐψεύσαντο.

Σφοδρότατα προσέτι ἐψέγε τὴν παχυλὴν περὶ Θεοῦ ἔνοιαν τῶν ποιητῶν καὶ τὴν ἀναίδειαν τῶν Ὀρφυκῶν καὶ Διονυσιακῶν ὀργίων ὁ Ἡράκλειτος.

Τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἐπέτρεψεν ἐπικουρῶν καὶ συμπληρῶν ἄλλος μέγας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας φιλόσοφος, ὁ φίλος καὶ διδάσκαλος καὶ σύμβουλος τοῦ μεγάλου προστάτου τῆς Ἀθηναίων πολιτείας Περικλέους, Ἀναξαγόρας ὁ Κλαζομένης.

Ἀντιπασόμενος ὁ Ἀναξαγόρας πρὸς τοὺς ἰσχυρίζομένους ὅτι ὁ κόσμος οὗτος ὁ ἐν ἀδιάρρηκτῳ τάξει καὶ ἀρμονίᾳ κινούμενος, ὁ μετὰ σκοπιμότητος τελειοτάτης ἐν τε τοῖς μεγίστοις καὶ τοῖς ἐλαχίστοις χωρῶν, ἀποτελεσμά ἐστι τυρλῆς ὑλικῶν ἀτόμων κινήσεως ἐν τῷ κενῷ ἐξηρεύατο τὸ μέγα ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα, τὸ βελούτατον τότε κόσμον διὰ τὴν ἐμπεριεχομένην ἐν αὐτῷ μεγάλην ἀλήθειαν ἐκπλήξεν ἄνοῦς ἐστὶν ὁ τὸ σύμπαν διακοσμῆσας.

Τὴν βθεῖαν τοῦ τότε κόσμου συγκίνησιν καὶ τὸν θυμασμὸν ἐπὶ τῇ διδασκαλίᾳ ταύτῃ τοῦ Ἀναξαγόρου μετὰ ἕνα καὶ πλέον αἰῶνα ζωηρὰν ἐτι συναισθανόμενος ὁ τῶν ὑψηλῶν διανοημάτων ἀριστος κριτῆς καὶ ἐκτιμητῆς Ἀριστοτέλης λεγεί· ὅτι ὁ Ἀναξαγόρας εἶπεν ὅτι τὸν κόσμον νοῦς σκοπίμως ἐνεργῶν διεκόσμησεν, ἐφάνη τοῖς τότε ἀνθρώποις ὅτι μόνος αὐτὸς φρονεῖ, οἱ δὲ ἄλλοι ἀφραίνουσι.

«νοῦν δὲ τις εἰπὼν κ. τ. λ. οἶον νήφων ἐφάνη παρ' εἰκῆ λέγοντας τοὺς πρότερον».

Ταῦτα τὰ ὑψηλὰ περὶ Θεοῦ διδάγματα τῶν μεγάλων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας φιλοσόφων ριθθέντα εἰς τὴν μεγάλου ψυχῆν Σωκράτους τοῦ Ἀθηναίου ἀνδειξαν αὐτὸν ἄνδρα εὐσεβεστάτον καὶ ἰδρυτὴν θεωρίας περὶ φύσεως, καταστάσεως τὸ ἀσάλευτον θεμέλιον πάσης θρησκευτικῆς διανοήσεως.

Οἱ τοῦ Σωκράτους μαθηταὶ ἐπὶ τῶν ἀρραγῶν ἐκείνων θεμελιῶν ἐποικοδομοῦντες διετράνωσαν φιλοσοφικῶς ὅτι ὁ εἰς, ἀγέννητος, ἀκίνητος, τέλειος Θεὸς τοῦ Ξενοφάνους, ὁ ἠθικὸς τοῦ κόσμου κυβερνήτης καὶ μισθοποδοτῆς τῶν Πυθαγορείων, ὁ τοῦ παντός λόγος τοῦ Ἡρακλείτου, ὁ δικαιοσμήσις τὸ σύμπαν νοῦς τοῦ Ἀναξαγόρου ἐστὶν αὕτη ἡ ἀγαθότης.

Ἐν μόνον ἀγαθὸν ὑπάρχει, ἀμετάβλητον καὶ ἑαυτῷ ὅμοιον, ἢ Θεότης, κηρύττουσιν οἱ περὶ τὸν Εὐκλείδην τὸν ἰδρυτὴν τῆς Μεγαρικῆς Σχολῆς. Εἰς μόνον Θεὸς κατὰ φύσιν ὑπάρχει οὐδενὶ ὁρατῷ ὅμοιος, τοὺς πολλοὺς θεοὺς ἐδημιούργησε τὸ ἔθος, ὁ νόμος, ἀποφαίνεται καὶ ὁ τῆς Κυνικῆς Σχολῆς ἰδρυτῆς Ἀντισθένης.

Ὁ Θεὸς ἐστὶν ἡ τελειότης, κηρύττει ὁ Πλάτων, ἐξ ἧς πᾶν κάλλος καὶ πᾶσα ἀρετὴ, ἢ δύναμις ἢ πάντα περιλαμβάνουσα καὶ πάντα δυναμένη ἡ σο-

φία, ή σκοπίμως τόν κόσμον διευθύνουσ, ή πασιγενώς ή ούδέν διαφεύγει, ή δικαιοσύνη, ή ούδέν άμάρτημα άτιμώρητον, ούδελίαν ένάρτερον πράξιν άβράβευτον καταλείπουσα, ή άγαθή της, ή άριστα περι πάντων φροντιζουσα και προνοούσα. Υπό τής προνοίας του Θεού είσι τά πάντα δικτεταγμένα και ύπ' αύτου διευθύνονται. Τήν πρόνοιαν αύτου ο Θεός εκτείνει επί τε τά μεγάλα και μικρά έξ ύσου. Οί άνθρωποι έσμεν του Θεού κτήμα και διά τούτο επιμελώς περι ήμων ο Θεός φροντιζει. Όσοι δε καθίστανται τῷ Θεῷ άρεστοί διά τής άρετής αύτων, τούτοις αποβάνουσι ως οίον τε άριστα.

Ο Θεός έστι προσωπικόν έξωκόσμιον δν, διδάσκει ο Άριστοτέλης. Έκτός δε του κόσμου ών κινεί τήν κόσμον άχώρως. Ο Θεός έστι τόν πρῶτον κινούν άκίνητον, έπομένως άυλος, άμερής και άδιδάρκτος, άπαθής και άναλλοιώτος, ζωή και αίων συνεχής και άιδιος. Η ζωή του Θεού έστι ένέργεια νοητική, θεωρία ή άριστη, νόησις άδιάλειπτος. Ο Θεός ως καθάρα, τελεία και άπειρος τήν δύναμιν νόησις νοεί τόν θεϊότατον και τελειότατον μόνον, τοιούτον δ' έστι μόνος αύτός ο θεϊός νους. Η νόησις του Θεού έστιν άρχή νοήσις νοήσεως και έν τῇ άναλλοιώτῃ ταύτῃ θεωρεί έκτου έγκρατεία ή μακκριότης αύτου.

Μαργαρίτης Εύαγγελιδης
Καθηγητής του Πανεπιστημίου

ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΕΩ

Τό μονότονον και πληκτικόν του καθημερινού του βίου έπεθύμησε να διασκεδάσει ο άνθρωπος και επεννόησε τās τρελλές και εϋθύμους εορτάς των ήμερών τούτων, τās όποιās είτε Κρόνια είτε Άποκρῶ εἴτε όπωσδήποτε άλλως θελήσαμεν να τās ονομάσωμεν, τās εύρίσκομεν πάντοτε συνδεομένας με τόν ανθρώπινον χαρακτήρα, τόν κατ' έξοχήν άρεσκοόμενον εις τήν κίνησιν και τήν μεταβολήν.

Η μονοτονία, ή πληξίς, ο άσκητισμός, συντελοών εις τήν στρέβλωσιν τής ανθρωπίνης φύσεως, και καθιστοών αύτην μεμφίμοιον, κλαυθμορίζουσαν, εύκόλως άπορηστευομένην, άφαιροών άπ' αύτῆς τήν ορεξιν, τόν θάρρος, τήν θέλησιν προς εργασίαν και προόδον.

Η ζωή δεν πρέπει να ρέη μονότονος.

Έπειδή είναι κατ' έξοχήν πικρά και δύσκολος, άνάγκη ύπάρχει να συγκερνώται με τήν χαράν και τήν εϋθυμίαν, ως είναι αύτη και τεχνητή άκόμη, δια να καθίσταται ισόρροπος και βαδίζει ασφαλώς.

Κατ' αυτόν τόν τρόπον πρέπει να θεωρήσωμεν τās άποκρῶ, και άνεξανρήτως του τρόπου τής εκτελέσεως των, να νομίσωμεν αυτάς ως μίαν ευεργετικωτάτην εις τόν οργανισμόν του ανθρώπου άνεσιν, ή όποια τονώνει και άφρπνίζει τὰ χαῦνα και κοιμώμενα από τήν μονοτονίαν και τήν πληξιν τής καθημερινῆς ζωῆς νευρά μας.

Τήν ζωήν, τήν πάντοτε υποκρίτριαν άτυχως, πρέπει να θέλωμεν ένίοτε άδέσμευτον, έλευθέραν και αληθῆ.

Να παρέχωμεν τόν δικαίωμα εις όντινα θελήσει, να λύση προς στιγμήν τὰ κοινωνικά δεσμά τὰ συσφιγγόντα τόν πνεῦμα του, να άνοιξη ροῦν έλευθερον και ζωηρόν εις

τάς σκέψεις του, να σκορπίση τόν γέλωτα και τήν εϋθυμίαν με μίαν εύφυά σάτυραν ένός πολιτικού, κοινωνικού ή άτομικού έλαττώματος, να διορθώσει, ίσως, διατί άχι; κατὰ τρόπον, όποσον πιθανόν να έξήλθει και πειστική και γέμουσα επιχειρημάτων και παραβολών διδασκαλία.

Να επιδιώκωμεν ένίοτε επίσης, έστω και τεχνητήν, έρ' όσον τούτο άλλως είναι άδύνατον, μίαν όπωσδήποτε κοινωνικήν προσέγγισιν, και να μοιράζωμεν κατὰ τόν έρικτόν έξ ύσου τήν χαράν τής ζωῆς εις όλα τὰ κοινωνικά στρώματα.

Να δίδωμεν τήν έλευθερίαν εις τόν ταπεινόν και πτωχόν εργάτην, έν τῷ όποιῳ υπολανθάνει διά τήν άνισότητά τής ζωῆς τόν μίσος προς τήν πλουτοκρατικήν άριστοκρατικήν, να πλησιάσει τήν άμαξάν του πρώτου πλουσίου, να εκδηλώσει τόν μίσος και τὰ πολεμικά του αισθήματα άνακίμωτι με μίαν άπλήν φουχταν... χαρτοπολέμου, ένῶ θά παρέχη συγχρόνως εις τούτον νέα θέματα ματαιοδόξων και άργοσχόλων όμιλιών.

Και να επιτρέπωμεν εις τόν άλλον πλήρη έλευθερίας διά τήν εκπλήρωσιν των υπό των βιοτικῶν άναγκῶν διαψευσθέντων ιδανικῶν του, και να τόν υποδοθηῶμεν εις άφελή και άκοπον εύχαρίστησιν του να φαντάζεται έκυτόν δε' όλίγας ώρας... μαρκήσιον ή κόμητα, Ναπολέοντα ή Μέγαν Άλέξανδρον, και δ,τι δήποτε άλλο είναι δε' αυτόν πράγματι άφθαστον ιδανικόν.

Και να μη λησμονώμεν ένίοτε ότι είναι έξ ύσου όφελιμος μία σοβαρά πνευματική διδασκαλία, όσον και μία εϋθυμος, έλαφρά πνευματική διασκεδάσις και ότι ο γέλωτας, ή χαρά, ή εϋθυμία άνήκουσ έξ ύσου εις τήν ζωήν όσον και ή υπερβολική σοβαρότης, ή μελαγχολία, και τὰ κρεμασμένα μούτρα από τὰ όποια δὲ δεν ύστερεί κατὰ πολὺ ή χώρα μας.

Ν. Σεϊτανιδης.

ΤΟΤΕ ΚΑΙ ΤΟΡΑ...

Σ' τὴ λευκὴ τοῦ βουνοῦ ἐκκλησιὰ
ὄπου τὸ ἄκακο ψάλλει πουλί,
σ' τὴ πυκνὴν ἐνὸς δένδρου ὄροσιὰ,
Σὺ τὸ πρῶτο μου πῆρες φίλι.

Σὰν δειλὸ τότε σὺ περιστέρι
σ' τὴ θερμὴ μου εἴχες γύρει ἀγκαλιὰ,
καὶ μ' ἐμέ, τὸ πιστό σου τὸ ταῖρι
μέσ' τὴν ἴδια ἐξούσες φωλιὰ.

Τόρα πάλι στὴν ἴδια ἐκκλησιὰ
ἢ πικρὴ μου ψυχὴ δὲ καλεῖ·
σ' τὴ στεινὴ τοῦ νεκροῦ μοναξιὰ
τὸ στερνὸ νὰ μοῦ δώσης φίλι.

Σὰν δειλὸ πάλι σὺ περιστέρι
σ' τὴ ψυχρὴ μου ἔλα τόρ' ἀγκαλιὰ,
γιὰ νὰ ἰδῆς τὸ πιστό σου τὸ ταῖρι,
σὲ ποιά μαῦρη τὸ στέλλης φωλιὰ.

Ν. Κυπαρισθης

ΕΝΙΑΙΟΝ ΤΗΣ ΨΗΦΟΥ

ΤΟ σύστημα τής ενιαίας ψήφου μετά των μικρῶν περιφερειῶν εἶνε κατακρίτεον, ως επιφέρει τήν υπερίσχυσιν των εγωϊστικῶν και των τοπικῶν μικρῶν και άσημάντων συμφερόντων' εἵναι ως λέγουσιν οί Γάλλοι τήν του κωδωνοστασίου του χωρίου πολιτικήν, τήν μικροπολιτικήν, la politique de clocher. Ο βουλευτής δὲν εἶνε έλευθερός του έθνους άντιπρόσωπος, άλλ' έντολοδόχος τοπικῶν και εγωϊστικῶν συμφερόντων, καθίσταται προσέτι υποχείριος τῇ εκτελεστικῇ έξουσίᾳ, ήτις δύναται να καταπολεμῆ τὰ τοπικά τής περιφέρειας του βουλευτοῦ συμφέροντα και να καθιστᾶ προβληματικήν τήν εκ νέου εκλογήν του. Η διοίκησις γίνεται ερμαιιον των τοπικῶν και προσωπικῶν τούτων συμφερόντων. Η πολιτεία μεταβάλλεται εις τόν είδος εκείνο τής δημοκρατίας, ο τόσοσν ώραία σκόπτει ο Voltaire, «Εἶνε μία συναναστροφή έν τῇ όποιᾳ οί δαιτυμόνες τρώγουσι μετὰ μεγάλης ορέξεως και εις κοινήν τράπεζαν, μέχρις οὔ ἔλθῃ ἄνθρωπος τις ἄρπαξ και ισχυρός όπως ἄρπάσῃ τὸ πᾶν και άφίση εις τούς άλλους τὰ ψυχία». Έκαστος, κατὰ τόν ήμέτερον Πλάτωνα, έν τῇ πολιτείᾳ ταύτῃ «μελιτός τι μεταλαμβάνει» ἀλλήλοδιαδόχως, έως ότου επέλθῃ ή γενική καταστροφή και πικρία.

Αί εὔρειαι περιφέρειαι, τούναντιον ανάγκάζουσι τούς υποψηφίους να υποθάλωσι γενικώτερα συμφέροντα και οὔτω σχηματίζονται ισχυρά πολιτικά ρεύματα έν τῇ χώρα άντι μωρίων μικρῶν πολιτικῶν κομμάτων, άτινα δύναται να μεταβάλλωσι τόν βουλευτήριον εις ένδυμα άρλεκίνου και οὔτω άντι ισχυρᾶς και όμοιομόρφου πολιτικῆς πλειοψηφίας θά ἔχωμεν άπειρα και πολυποικίλα κόμματα καθιστώντα άδύνατον τήν λειτουργίαν του κοινובουλευτικοῦ πολιτεύματος. Οί βουλευται εκείνοι, οίτινες ούδελίαν ἔχουσι πολιτικήν ιδέαν, άλλὰ στρέφονται προς τόν άνεμον, αι Όλλανδικαί εκείναι σθούραι, les toupies hollandaises, ως τούς ονομάζουσιν έν Γαλλίᾳ, θά κατακλύσωσι τόν βουλευτήριον.

Εἶνε όμως ίσως αληθές, ότι τόν σύστημα των μεγάλων περιφερειῶν και τής πολλαπλῆς ψήφου εἵναι τās δημαγωγικᾶς διαθέσεις ένίων πολιτικῶν. «Διὰ του δήμου και του κωδωνοστασίου οί πολιταί ἔχουσι τόν αἰσθημα τής πατριδος, ἔλεγεν ο άκαδημαϊκός De Barante, εκεί ἔχουσι φρονήματα, α, τοίς εἶνε ἴδια.

Τῇ αληθείᾳ εκεί υπόκεινται ήττον εις εκλογικᾶς σκευράς ας, τὰ πάθη κόμματος τινος ή ήφιλοδοξία ραδιούργων τινῶν παρασκευάζουσι μικρᾶν των εκλογέων. Η επίρροή του κωδωνοστασίου και των τοπικῶν συμφερόντων εἶνε προτιμωτέρα τής επίρροῆς των άγιων και των δημαγωγῶν». Και ότι μὲν τόν σύστημα των εὔρειων περιφερειῶν και τής πολλαπλῆς ψήφου γεννᾶ συνδυασμούς υποψηφίων βασιζομένους επί συναλλαγμάτων άνωνώμων de ut des facio ut facias, ούδελίαν άμφιβολία, άλλ' άφ' ετέρου εἶνε βέβαιον ότι ή ενιαία ψήφος και αι μικραι περιφέρειαι θά επέτεινον τόν κακόν τής διά χρημάτων διαφθορᾶς των εκλογέων, και ο λόγος ένόντος' οί εκλογείς τής περιφέρειας θά ωσιν εύαριθμοί, έπομένως ή έξώνησις των ψήφων εύκολωτέρα και μάλλον συμφέρουσα όπως τας επιτύχῃ τήν εκλογήν, «εἶτι μάλλον άδιάφθορον τόν πολύ καθάπερ ὕδωρ τόν πλεόν, οὔτω και τόν πληθος των όλίγων άδιαφθορώτερον», λέγει ο Άριστοτέλης (πολιτικά III, χ, 6). Μικραι περι-

φέρειαι μετ' όλίγων εκλογέων δύναται να καταστῶσι τιμάρια των πλουσίων πολιτευτῶν. Οὔτω έν Άγγλίᾳ πρό τής μεγάλης εκλογικῆς μεταρρυθμίσεως του 1832 υπήρχον εκλογικαί περιφέρειαι περιέχουσαι δεκάδας τινας εκλογέων, τās περιφέρειαις ταύτας δὲ ονομάζον σσηπιυίας κόμας (rottorougrhs) άπετέλουσ δὲ τήν μεγάλην ισχύν τής πλουτοκρατίας, των μεγάλων λόρδων γαιοκτημόνων, οίτινες επώλουσ αυτάς ή ονομαζον βουλευτάς έν τῇ βουλῇ των κοινοτήτων τούς έννοικιαστας των ή τούς φίλους των. Εἶναι βέβαιον ότι τόν ενιαίον τής ψήφου και αι μικραι περιφέρειαι συντελοῦσιν εις τήν μονιμότητα των βουλευτῶν έν ταις περιφερειαίς αυτων' οὔτω π. χ. έν Ιταλίᾳ πρό του 1892, ότε εισήχθη ή ενιαία ψήφος, ή βουλή περιείχε 132 νέους βουλευτάς, μετὰ τόν 1892, υπό τόν σύστημα τής ενιαίας ψήφου και των μικρῶν περιφερειῶν οί βουλευται έξελέθησαν εκ νέου πλην 83:

Εἶναι όμως αληθές, ότι τόν σύστημα τής ενιαίας ψήφου και των μικρῶν περιφερειῶν ἔχει τούτο τόν καλόν, ότι οί εκλογείς γνωρίζουσι τήν ποιότητα των υποψηφίων, κρινει τις καλλίτερον, λέγει ο Montesquieu περί τής άξίας των γειτόνων του ή περί τής άξίας των άλλων του συμπατριωτῶν». Υπό τόν σύστημα τής πολλαπλῆς ψήφου και των εὔρειων περιφερειῶν οί εκλογείς γνωσκουσι συνήθως, και παρασύρονται ύπ' αυτων, έξέχοντα τινα πρόσωπα του συνδυασμοῦ, τās κεφαλάς του καταλόγου (Les tetes de liste), ψηφίζουσι δὲ κλειστοίς ομασίαις υπὲρ των άλλων.

Κατὰ τήν ἐμὴν γνώμην ή ενιαία ψήφος μετὰ μικρῶν περιφερειῶν εκλεγουσῶν ένα βουλευτήν εἶναι κατακρίτεα διά τούς άνω ρηθέντες λόγους, οὗς συνοψίζω οὔτω' υπερίσχυσις των τοπικῶν συμφερόντων, τής μικροπολιτικῆς, επέμβασίς τής αρχῆς καθιστώμενα: εύκολώτερα, υποδούλωσις τής διοικήσεως υπό των βουλευτῶν και των βουλευτῶν υπό τής διοικήσεως, εκλογικῆ διά χρημάτων διαφθορά, πλουτοκρατία και τὰ τοιαῦτα.

Άλλ' ίσως τινές νομίζουσιν ότι δυνατόν να συνδυασθῇ ή ενιαία ψήφος μετὰ των εὔρειων περιφερειῶν' εκαστος εκλογεύς θά ἔχῃ μίαν ψήφον, άλλ' ή περιφέρεια θά εκλέγῃ πολλούς βουλευτάς κατὰ πλειοψηφίαν. Τόν σύστημα τούτο εἶχε προταθῇ υπό του ύπουργείου Κουμουνδούρου έν έτει 1871. Κατὰ τόν νομοσχέδιον τούτο ή Έλλάς θά άπετέλει 13 εκλογικᾶς περιφέρειαις. εκαστος νομός θά ήτο εκλογικῆ περιφέρεια εκλεγούσα 13 έως 15 βουλευτάς. εκαστος εκλογεύς θά εἶχε μίαν ψήφον. Διά του τρόπου τούτου ήλπιζον να εισαγάγωσι τήν αντιπροσωπείαν τής εκλογικῆς μειοψηφίας' εἶναι άριστη, μάχομαι υπὲρ αύτῆς, άλλὰ παραδέχομαι μόνον εκείνα τὰ συστήματα, α επιτυγχάνουσι τήν συμμετρικήν αντιπροσωπείαν τής πλειονοψηφίας και τής μειοψηφίας (la representation proportionale), αιτινες πρέπει να εκλέγουσι αντιπροσώπους αναλόγως του αριθμοῦ των ψηφοφόρων. Η μειοψηφία δεν πρέπει να εκλέγῃ τήν πλειοψηφίαν των βουλευτῶν. Τόν σύστημα τής ενιαίας ψήφου και των εὔρειων περιφερειῶν μετὰ πολλῶν βουλευτῶν παρουσιάζει συνήθως τόν έν λόγω άτοπον, άρκει ή μειοψηφία να συγκεντρώσει τās ψήφους αύτῆς και ή πλειοψηφία, έλλείψει πειθαρχίας, να τās διασπειρῇ υπὲρ τόν δέον.

Νικ. Σαρίπολος

Υψηγητής του Πανεπιστημίου

Η ΘΡΑΚΗ ΜΑΣ

(Ἀπηγγέθη κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἐνταῦθα Θρακικῆς Ἀδελφότητος, τὴν ἑορτασθεῖσαν μεγαλοπρεπέστατα μετὰ τῆς Βασιλόπητας τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1902 ὑπὸ τοῦ Γενικοῦ αὐτῆς Γραμματέως).

Φεῦ, ὁ Ὀρφεὺς τὴ λύρα του τὴν ἔχει πεταμένη
Καὶ ὁ γλυκὸς ἀντίλαλος ἐσώπασε γιὰ πάντα.
Εἰς τῆς Ροδόπης τὲς κορφὰς ἔς τοῦ Αἴμου τ' ἀκροβούνια
Βροντοῦν ἀλυσίδες τῆς σκλαβιάς, στέκει ἐκεῖ δεμένη
Μία ψυχὴ Ἑλληνικὴ καὶ βογγητὸ σκορπᾷ
Ὅπου διαβαίνει πέλαγα, ὅπου βουνὰ περνᾷ.

Ἀπὸ τὲς τόσες ἀδελφές ποῦ ζοῦν μαυροντυμένες
Καὶ σμίγουνε τὸν πόνο τους ἀνάμα τόσα χρόνια,
Ἡ μιὰ ἢ πειὸ λαμπρότερη πῶχει περσὺ στολίδια
Εἶναι κ' ἢ πειὸ σφιχτόδετη ἀπὸ τὲς σκλαβωμένες,
Γιατὶ φορεῖ διαμαντικὸ π' ἀστράφτει καὶ θαμπώνει
Ποῦ δὲν τὸ μαῦρισαν σκλαβιά καὶ δουλωμένοι χρόνοι.

Σ' αὐτὸ κυττῶντας γιὰ νὰ βροῦν τ' ἀδέλφι μας ἀχτίδα
Βλέπουν τὲς δόξες τὲς παλιές... ἓνα σταυρὸ σπασμένο,
Σ' ἓνα τζαμί μιὰ ἐκκλησιά... ἓνα πεσμένο θρόνο...
Καὶ σμίγουνε τὸν θαυμασμὸ μὲ μιὰ γλυκεῖα ἐλπίδα
Πῶς θάρτουν μέρες καὶ καὶ καιροὶ ξανά νάναστηθοῦνε.
Θόλοι ριχμένους ἐκκλησιὰς ξανά νὰ στηλωθοῦνε.

Κι' ἂν τώρα θέλουνε ἐχθροὶ δικὰ τους νὰ τὰ κάνουν,
Ἐχνοῦν Ἑλληνικὲς καρδιὲς πῶς τὰ φρουροῦν γιὰ ἄλλον!
Μὰ θὰ χαράξη ἢ Αὐγὴ, τῆς Ἐλευθερίας ὁ ἥλιος,
Ποῦ θάρτουνε τ' ἀτίμητο στολίδι γιὰ νὰ βάνουν
Αἰ νύφες τῆς Ἑλλάδος μας τὴν στραφτερὴ κορῶνα
Καὶ νὰ στηλώσουνε ξανά ἓνα νέο Παρθενῶνα...

Αἰγέρι μου Ἑλληνικὸ, φύσα ἔς τὴ Θράκη πέρα
Εἰς τῆς Ροδόπης τὲς κορφὰς ἔς τοῦ Αἴμου τ' ἀκροβούνια
Καὶ ἂν περνοῦνε δύστυχα καὶ δίχως δόξα χρόνια
Μὰ ἢ ἄσβεστη ἀγάπη μας γιὰ τὴ γλυκεῖα μητέρα
Μένει ἀκοίμητη βαθεῖα ἔς τὰ στῆθια μας κρημμένη
Ἡ Θράκη μας Ἑλληνικὴ καὶ εἶναι καὶ θὰ μένη! !
Πέτρος Ι. Ἀξιώτιδης

ΥΙΟΣ ΕΚ ΠΑΤΡΟΣ

(Συνέχεια)

Ο ἀγαθὸς ἱερομόναχος ἐγέλα ἐνίοτε, ὡς ἔλεγε, ὅσάκις ἦτο εὐδιάθετος—καὶ ἦτο τοῦτο σπάνιον—συχνότερον ὅμως ὠργίζετο καὶ ἤρχιζε τότε νὰ σφενδονίζῃ κατὰ κεφαλῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅ,τι πρόχειρον εἶχε τὸν κατάλογόν του κατ' ἀρχάς, ἔπειτα τὸ κομβολόγιον, ἐνίοτε δὲ τέλος καὶ αὐτὰς τὰς συρτάς του ἐμβάδας ἀνὰ μίαν ἢ καὶ τὰς δύο συγχρόνως, φοβερὸν δὲ ἦτο ὅταν καὶ τὰς ἐμβάδας παρηκολούθει ἐναέριος καὶ ὁ σκοῦφος. Ἄλλ' ὁ μαθητὴς οὐδόλως ἐκ τούτων ἐπτοεῖτο, οὔτε κατέστειλε τὸν γέλωτα. Ἀνέτεινε μόνον τὰς χεῖρας καὶ συλλαμβάνων ἀσφαλῶς μετεώρους ἀκόμα τοὺς ἀκινδύνους τοῦ ἱερομονάχου κερανοῦς, ἐπέστρεφεν αὐτοὺς εἰς τὸν ρασοφόρον Δία, συντετριμμένος μὲν τὸ φαινόμενον καὶ κάτω νεύων τὴν κεφαλὴν, ἀλλὰ σπαίρων ὄλος ἐκ τοῦ

συγκρατουμένου γέλωτος. Ἠσπάζετο ἐν μετανοίᾳ τὴν χεῖρα τοῦ διδασκάλου, ὡς ἄκις ἐκείνη δὲν προκατελάμβανε βιαίως τὴν παρειὰν του, καὶ ἐπανήρχετο οὕτως ἢ ἄλλως εἰς τὴν θέσιν του, διὰ νὰ ἀρχίσῃ εὐκαιρίας δοθείσης τὰ ἴδια.

Τῆς ἀριθμητικῆς τὸ θεληματικὸν ἦτο ἐντελῶς διάφορον διὰ τὸν Ἀλέξανδρον. Ὁ διδάσκαλός του, ἰσχνός, ὑψηλός, μὲ κίτρινον αὐστηρὸν πρόσωπον καὶ μαῦρον κομβωμένον ἐπενδύτην, δὲν ἦτο βεβαίως ἀντικείμενον διασκεδάσεως διὰ τὸν φιλοθεάμονα συμμαθητὴν μου· ἀλλ' ἐδίδασκεν ὅμως ἀριθμητικὴν, οἱ δὲ ἀριθμοὶ ἤσκουν ἀκαταμάχητον γοητεῖαν εἰς τὴν νεαρὰν διάνοιαν τοῦ Σοφῆ. Αἱ τέσσαρες πράξεις συνώψιζον δι' αὐτὸν πᾶσαν γνῶσιν ἀνθρωπίνην καὶ ἀπετέλουν οὕτως εἰπεῖν τὸ μὴ περαιτέρω τῆς μαθήσεως. Παιδίον δωδεκαετὲς μόνις, εἶχε παράδοξον λογιστικὴν πρωιμότητα, τὴν ὅποιαν ἐθαύμαζε πολλάκις καὶ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος. Πρῶτος ἐξ ὄλων μας ἔλυε τὰ διδόμενα εἰς τοὺς μαθητὰς προβλήματα, καὶ μόνος αὐτὸς πολλάκις τὰ δυσκολώτερα. Ἐξετέλει δὲ ἀγράφως καὶ κατὰ διάνοιαν προσθέσεις καὶ πολλαπλασιασμούς, ἀφαιρέσεις καὶ διαιρέσεις, διὰ τὰς ὁποίας ἐβρέχαμεν ἡμεῖς οἱ ἄλλοι μὲ ἄφθονον ἰδρωτὰ τὰς πλάκας μας. Ἐφαίνετο δὲ τοῦτο καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς καθημερινὰς του σχέσεις μετὰ τῶν συμμαθητῶν του, διότι πάντοτε σχεδὸν εὐρίσκετο εἰς συναλλαγὰς μαζῆ των. Πότε ἀντήλλασσε μετ' αὐτῶν γραφίδας ἀντὶ χάρτου ἢ μόλυβδοκόνδυλα ἀντὶ κονδυλοφόρων, πότε ἐπῶλε τὸ καθαρὸν του τετράδιον, ἢ ἠγόραζε τὸ ἐφθαρμένον ἄλλου βιβλίον, ἀφοῦ προηγουμένως ἐξέκαμνε συμφερώτερον τὸ καινουργὲς καὶ σχεδὸν ἄθικτον ἰδικόν του. Ὅσάκις νέον διδασκτικὸν βιβλίον εἰσήγετο εἰς τὴν τάξιν, πρῶτος αὐτὸς ὑπελόγιζε πότε ἔμελε νὰ τελειώσῃ ἢ διδασκαλίαν του, ἀριθμῶν τὰς σελίδας καὶ τὰ ὑπολειπόμενα μαθήματα, διαιρῶν καὶ πολλαπλασιάζων, ὄχι, ἐννοεῖται, δι' ἑαυτὸν, διότι ὀλίγον ἐκείνος περὶ τούτου ἐφρόντιζεν, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνοήτους ὡς μᾶς ἔλεγεν, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ μετέδιδεν ἀμέσως τῶν ὑπολογισμῶν του τὸ πόρισμα.

Φίλον στενὸν καὶ διαρκῆ, ὁποῖους εἶχαμεν ἡμεῖς οἱ ἄλλοι, οὐδέποτε ἀπέκτησεν εἰς τὸ σχολεῖον ὁ Ἀλέξανδρος. Εἶχε συμπαίκτηρας καὶ συντρόφους τῶν ἐκδρομῶν του, εἶχε θύματα τῆς λογιστικῆς του ἐπιτηδεϊότητος, τὰ ὅποια καὶ ἰδιαίτερος ἐπεριποιεῖτο, ἐνόσω διήρουν αἱ μετ' αὐτῶν διαπραγματεύσεις του, ἀλλὰ φίλον ἀληθῆ δὲν εἶχεν. Ἐδοκίμασαν τινὲς τῶν συμμαθητῶν μὲς νὰ οικειωθῶσι πρὸς αὐτὸν διαρκέστερον, ἀλλ' ἀπέτυχον ὄλοι. Εἰς τὰς παιδικὰς των διαχύσεις ἢ τὰς ἀφελείας αὐτῶν ἐκμυστηρεύσεις οὐδέποτε ἀπεκρίνετο δι' ὁμοίων ὁ Σοφῆς, ἀπῆντα δὲ συνήθως διὰ γέλωτος ἢ σιωπῆς. Ἐκαστὸς ἡμῶν ἐγνώριζε τοῦ ἄλλου πάσας σχεδὸν τὰς οικιακὰς περιστάσεις· τί ἦτο ὁ πατὴρ του, πόσους εἶχεν ἀδελφούς, τί ἔτρωγεν συνήθως, ποῦ ἐκάθηντο, πῶς διεσκέδαζον κατ' οἶκον, τί ἔκαμνον καὶ τόσα ἄλλα. Περὶ

ΑΒΥΣΣΟΙ

ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑ

Φύγαν τὰ περιστέρια τὴν αὐγὴν
Κ' ἦρθε τὸ δειλινὸ καὶ δὲν γυρίσαν
Ἐμοῦσῶσε, σκοτεῖνιασεν ἡ γῆ
Ἐνόχτωσε καὶ κείνα πῶς ἀργήσαν ;

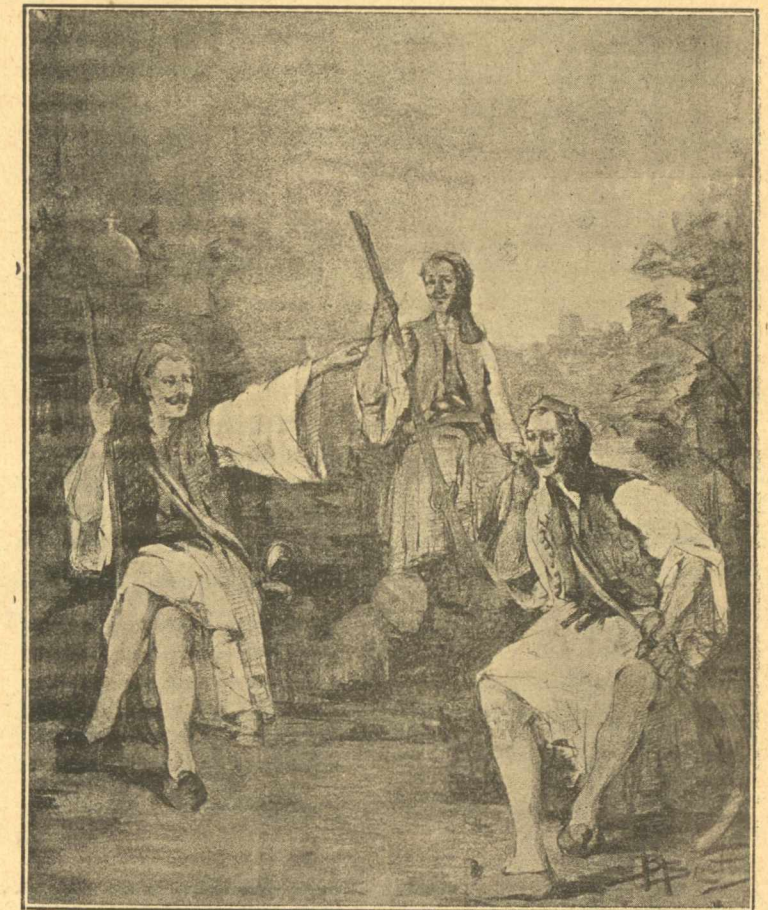
Ἐρημη ἡ φωλιὰ τους καρτερεῖ
Ἄχ ! Ἐρημος ὁ κῆπος τὰ προσμένει
Κι' ὅσο ἡ μαύρη νύχτα προχωρεῖ
Ἡ φύσις ὄλη γύρω ἀρροσταίνει.

Ἐημέρωσε· τί ἄχαρη αὐγὴ...
Κρούς βοργιάς ἐρῆμαξε τὰ δάση,
Ἐτίναξε τὰ δένδρα καὶ τὴ γῆ
Κι' ἐσοκόρπισε χαμὸ σ' ὄλη τὴν πλάσι.

Τοῦ κάκον ὁ κῆπος τώρα καρτερεῖ
Τοῦ κάκον ἡ φωλιὰ τους περιμένει
—Κάποιος διαβάτης ἔτυχε νὰ βροῖ
Μιὰ κάτασπρη φτεροῦγα πεταμένη—

Ἀθῆναι 1902

Μῆτσος Παπαδῆγρου

Ὁ ἀρματοῦλος Καρατάσος ἐν συμβουλίῳ ἐξωθεν τῆς μονῆς Δοβρά

τοῦ Σοφῆ τίποτε δὲν ἤξεύραμεν. Τοῦτο ὄχι μόνον ἐσκανδάλιζε τὴν παιδικὴν ἡμῶν περιέργειαν, ἀλλὰ καὶ ἐμπόδιζε πάντα δεσμὸν οἰκειότητος μεταξὺ ἡμῶν καὶ ἐκείνου. Μᾶς ἐξένιζε δὲ ἀκόμη, καὶ πάντοτε ἀνεξήγητος μᾶς ἐφαίνετο ἡ ἐνδυμασία τοῦ συμμαθητοῦ μας καὶ ἡ αἰφνιδια τῆς πολλάκις μεταβολῆς. Τὰ καινουργῆ του φορέματα διεδέχοντο αἰφνης ἄλλα ὠραιότερα, χωρὶς τινα λόγον, ταῦτα δὲ ἐπαλαιούντο πάλιν εἰς τοὺς ὤμους του καὶ κατέπιπτον εἰς ῥάκη, ἐν μέσῳ χειμῶνος πολλάκις, χωρὶς ποτὲ νὰ παρεμβῆ κλωστή ἢ βελόνη πρὸς διόρθωσιν ἢ ἀναπλήρωσιν τῆς φθορᾶς. Δὲν εἶχεν ἄρα μητέρα ὁ Ἀλέξανδρος ; ἦτο αἰνίγμα τοῦτο δι' ἡμᾶς ὅπως αἰνιγμα καὶ ὁ πατὴρ του.

Τῶν πλείστων ἐξ ἡμῶν οἱ πατέρες ἦσαν γνωστοὶ εἰς τὴν τάξιν. Ἦρχοντο τρεῖς καὶ τετράκις τοῦ ἔτους εἰς τὸ σχολεῖον, διὰ νὰ ἐρωτήσωσι τοὺς διδασκάλους περὶ τῶν προόδων καὶ τῆς ἐπιμελείας μας· τοῦ Ἀλεξάνδρου ὅμως ὁ πατὴρ οὐδὲ εἰς τὰς ἐξετάσεις του παρευρέθη ποτέ. Ὅτε δὲ ἄπαξ εἰς τῶν συμμαθητῶν του, τολμηρότερος των ἀπέτεινε εἰς αὐτὸν πλαγίαν περὶ τούτου ἐρώτησιν, ὕψωσεν ἐκείνος τοὺς ὤμους, ἐμειδίασε μειδιάμα παράδοξον, πολὺ τῆς ἡλικίας του ὠριμώτερον, καὶ ἀντὶ νὰ ἀπαντήσῃ ἠρώτησε·

—Θάλλης ἀπόψε εἰς τὴν ἀμπάριζα ;
Μίαν ἡμέραν—ἦτο μάθημα Γεωγραφίας— ὁ Σοφῆς

διεσκέδαζεν ὡς συνήθως χαράττων διὰ μικροῦ μαχαίριου τὰ προσφιλῆ του ἱερογλυφικὰ ἐπὶ τοῦ θρανίου, ὅτε ἀνεκάλυψεν ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς του ὁ διδάσκαλος τὴν ἀτακτον ἀσχολίαν. Προσῆλθεν ἀγριωπός, ἦτο ἄνθρωπος ἐντελῶς χυδαῖος, ἐμπνέων ἀληθῆ τρόμον εἰς ὄλους μας—ἔβαλε τὰς φωνὰς, κατέσχε τὸ μαχαίριδιον, τὸ ὅποιον ἐταμίευσεν εἰς τὸ θυλάκιόν του ὡς σῶμα τοῦ ἐγκλήματος, καὶ μὴ ἀρκεσθεῖς εἰς ὕβρεις μόνον καὶ ἐπιτιμήσεις βαναύσους, ἐρράπισε τὸν δυστυχῆ Ἀλέξανδρον μὲ τόσσην κτηνωδίαν, ὥστε τὸ ταλαίπωρον παιδίον ἔφερον αὐτομάτως τὰς δύο του χεῖρας εἰς τὴν καταπόρφυρον παρειὰν του, καὶ ἔβαλε πόνου κραυγὴν, τὴν πρώτην ποῦ ἤκουσεν ἡ τάξις ἀπὸ τὸ στόμα του. Ὁ διδάσκαλος ἐπέστρεψε βραδυπατῶν καὶ ὑβρίζων πάντοτε εἰς τὴν καθέδραν του· ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἦτο ἐξ ἐκείνων τοὺς ὁποῖους καταβάλλει ἐπὶ μακρὸν ἡ δριμυεῖα συναίσθησις ἐνὸς ραπισματος. Μετ' ὀλίγα μόνις λεπτὰ ἐκυπτε πάλιν ἐνώπιόν του, ἀπαθῆς μὲν κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ συντόνως ἀσχολῶν τὰς χεῖράς του ὑπὸ τὸ θρανίον. Ἐκυπτον δὲ μαζῆ του οἱ ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν γείτονές του περιέργοι, θαυμάζοντες καὶ μειδιῶντες, ἀνταλλάσσοντες δὲ σιγὰ τὰς ἐκ τοῦ παραδόξου θεάματος ἐντυπώσεις των. Ἐτυχε νὰ κάθηται ὀπισθὲν του τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ πολλὴν ἠσθάνθη περιέργειαν νὰ ἴδω τί ἐκίνει τὸν θαυμασμὸν τῶν γειτόνων τοῦ Σοφῆ, Ἄνωρ-

θώην ὀλίγον καὶ ἔκυψα σιγαῖ πρὸς τὰ ἐμπρός, προσέ-
χων νὰ διαφύγω ὅσον ἦτο δυνατόν τὸ ἀγρίον βλέμμα
τοῦ διδασκάλου. Εἶδα δὲ τὸν Ἀλέξανδρον κρατοῦντα
εἰς χεῖράς του καὶ δεικνύοντα εἰς τοὺς γείτονάς του ἰσο-
μεγέθη χαρτίων τεμάχια μὲ περιέρχους τύπους σημείων
ἐρυθρῶν καὶ μελανῶν, καὶ μὲ διπλάς εἰκόνας ἀνδρῶν,
γυναικῶν καὶ γερόντων.

— Αὐτὰ εἶνε χαρτιά, ποῦ παίζου, ἔλεγε σιγαῖ ὁ
Σοφής.

— Καὶ πῶς τὰ παίζουν; ἤρώτα ὁ γείτων.

— Θὰ σὰς τὸ εἰπῶ ὕστερα. Κυττάξτε, τί ώραία
ποῦ εἶνε.

Ἄλλὰ μόλις εἶχε τελειώσει τὴν φράσιν του ὁ πτω-
χὸς Ἀλέξανδρος, καὶ ἐφάνη ἐμπρός του ὁ δ.δασκάλος.
Ἐκυψε καὶ αὐτός, εἶδε καὶ πρὶν καὶ ἐνοήσωσιν οἱ ἄλλοι
τί σενέβαινε, πρὶν ἢ συνέλθῃ ὁ ἔνοχος ἐκ τῆς κατα-
πλήξεως, ἔγεινεν ἀνάρπαστος ἀπὸ τὸ θρανίον του καὶ
ἐβροντοκοπήθη εἰς τὸ πάτωμα τῆς παραδόσεως ὡς ἂν
ἦτο τόπι ἐλαστικόν. Ὁ διδασκάλός μας εἶχεν ἀθλητι-
κὸν ἀνάστημα ὡς ἀγθοφόρος καὶ χεῖρας μεγάλας ὡς τῶν
εἰκόνων τοῦ παντοκράτορος. Ὑψωσε καταπόρφυρος ἐξ
ὀργῆς τὴν βαρεῖάν του χεῖρα, σφιγμένην εἰς γρόνθον,
κατὰ κεφαλῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν κατέρρεεν ἐπ'
αὐτῆς ἀπανθρώπως, γρυλλίζων.

— Χαρτιά, αἰ; χαρτοφόρος!... ἀπὸ τώρα. Δὲν σε
φθάνει ἡ ἄλλη σου προκοπή!

(Ἐπεται συνέχεια)

Ἀγγελος Βλάχος.

ΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΛΛΗ- ΝΙΣΜΟΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑΙ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΙΕΡΑΡΧΩΝ (*)

A'.

Η ιερά τῆς Ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μεγάλη ἑορτὴ
εἶνε καὶ πρέπει νὰ εἶνε ἡ κατ' ἐξοχὴν ἑορτὴ
σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Διότι ἐν τῷ προ-
σώπῳ τῶν τριῶν μεγάλων τῆς ἐκκλησίας διδασκάλων δὲν
ἀποθεοῦται ἡ χριστιανικὴ θρησκεία, ἀλλὰ τιμᾶται ἐξ ὁχὼς
τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος σύμπαν ἐν ταῖς ποικιλιωτάταις διὰ
μέσου τῶν αἰώνων ἐκφάνσεσι του.

Οἱ τρεῖς μεγάλοι Ἱεράρχαι δὲν ἦσαν μόνον τῆς ἱεράς
σοφίας μύσται καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας διδάσκα-
λοι, ἀλλὰ καὶ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας εὐγενεῖς ἱεροφάν-
ται καὶ ἐμπνευσμένοι ἀπόστολοι. Πρῶτοι οὗτοι συμφι-
λιώσαντες τὴν θύραθεν μετὰ τῆς ἔσω σοφίας καὶ εἰς δε-
σμὸν ἐναρμόνιον καὶ ἀναπόσπαστον συνάψαντες, ἀνήγα-
γον τὸν Ἑλληνισμόν εἰς τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ περιω-
πήν καὶ κατέστησαν τὸν ἕτερον πόλον τοῦ ἄξονος περὶ

(*) Ἀπόσπασμα μελέτης ἀπαγγελθείσης ἐν τῷ Συλλόγῳ
τῶν Μικρασιατῶν ἡ «Ἀνατολή» ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν Τριῶν
Ἱεραρχῶν.

ὅν ἡ θεία πρόνοια ἔταξε νὰ στρέφεται ὁ κόσμος.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν ὁ Χριστια-
νισμὸς διέτρεχε μίαν τῶν κρισιμωτέρων αὐτοῦ περιόδων.
Τὸ ἱερὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ σκάφος διεκινδύνευε τὸν ἔ-
σχατον ἐν μέσῳ πελάγους κλυδωνιζομένου ὑπὸ λύσεως
ἐξεγηγημένων ποικίλων στοιχείων. Ἀφ' ἐνός ἐπὶ τὴν ἔξου-
σίαν εἶχεν ἀνέλθει εἰς τρομερὸς τῆς χριστιανικῆς θρη-
σκείας πολέμιος, πρῶην δὲ τρόφιμος αὐτῆς, ὁ Ἰουλιανὸς
ὁ Παραβάτης. Οὗτος συλλαβῶν ἐν τῇ ζωνῇ καὶ παρα-
τόλμῳ διανοίξαι του τὴν ιδέαν ν' ἀναστηλώσῃ τὸ καταρ-
ρέον τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος μεγαλεῖον καὶ τὸ πεπτωκὸς
κράτος τοῦ Διὸς, πεπροικισμένος δὲ φύσει μὲ διάνοιαν
ἰσχυράν, μὲ πολεμικὴν τόλμην καὶ δεξιότητα οὐχὶ κοι-
νήν, μὲ ὁπαδοὺς καὶ θιασώτας ἀπείρους, μὲ σοφίαν πολ-
λὴν καὶ μὲ πάθος καὶ λύσσαν ἀρνησιθρήσκου, ἐμαίνετο
κατὰ τῆς ἱεράς τοῦ Χριστοῦ πίστεως. Μάτην ἔβλεπεν
αὐτὴν ἔτι μᾶλλον διαδιδόμενην καὶ ἐξαπλουμένην, ἀν-
τλοῦσαν καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν καταδιώξεων καὶ τῶν πτώ-
σεῶν τῆς δυνάμεις ὡς ἄλλος τῆς μυθολογίας Ἀνταῖος
ἀκατάβλητος, μάτην ἔβλεπεν αὐτὴν ὀλονὲν ἐξυφουμένην
ἐν τῇ κόσμου συνειδήσει καὶ κατακτῶσαν νέα ὀσημέραι
ἐδάφη καὶ καρδίας, μάτην ἡ Πυθία τοῦ ἐξαπέστειλλε τὸ
κύκνειον ἄσμα τῆς:

Εἶπατε τῷ βασιλεῖ χαμαὶ πέσε δαιδαλος αὐλά.

Οὐκέτι Φοῖβος ἔχει καλύβαν, οὐ μάντιδα δάφνην
οὐ παγὰν λαλέουσαν ἀπέσβετο καὶ λάλον ὕδωρ.

Τίποτε ὁ Ἰουλιανὸς ἐμαίνετο, ἐσχεδίζεν, ἐνήργει μὴ
διαβλέπων οὐδὲ κτανοῶν δτι οὕτω ἐγίνετο ὄργανον τῆς
θείας Προνοίας πρακτικῆς ἀνεπιγνώτως, τὴν ὀρι-
στικὴν νίκην καὶ τὸν θρίαμβον τῆς χριστιανικῆς θρη-
σκείας, ἣν αὐτὸς οὗτος διὰ τοῦ ἰδίου στόμακος ἀνωμο-
λόγησε καὶ ἐκήρυξε εἰπὼν τὸ περίφημον ἐκεῖνο ἀνεπί-
κηκας Ναζωραῖε!

Ἀφ' ἑτέρου ἡ ὀρθὴ περὶ Θεοῦ ἐννοια, ἣν ὁ Χριστια-
νισμὸς ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν κόσμον ἐπολεμῆτο ἢ διεστρέ-
φετο οὐχὶ ὑπὸ ἑθνικῶν φιλοσόφων ἢ θιασωτῶν καὶ ὀ-
νειροπόλων τῆς ἀρχαίας αἰγλης καὶ εὐκλείας, ἀλλ' ὑπὸ
τέκνων τὰ ὅποια αὐτὸς ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε γαλουχή-
σει, ὁ Χριστιανισμὸς εἶχε περιθάλπει καὶ θερμάνει εἰς
τοὺς κόλπους του, ἵνα τὸν δαγκάσουν κατόπιν καὶ χύ-
σωσι τὸ τῆς ἀγνωμοσύνης δηλητήριον ὡς ὁ ἀχάριστος
τοῦ γεωργοῦ ὄφις. Διότι τότε εἶχον ἀναφανῆ οἱ βαρεῖς
ἀιρεσιάρχαι Ἀρειος, Σαβελλίος, Νεστόριος, Εὐνόμιος,
Μακεδόνιος κλπ. στρατιάς ὀλοκλήρους παρατάξαντες καὶ
πειρώμενοι ν' ἀποσπάσωσι τὸ σπουδαιότερον τῆς χρι-
στιανικῆς θρησκείας θεμέλιον, τὴν περὶ Τριαδικῆς θεό-
τητος διδασκαλίαν, ἵνα καταρρίψωσιν εἰς σωρὸν ἐρει-
πίων ἀμόρφων τὸ νεόδμητον τοῦ Χριστιανισμοῦ οἰκο-
δόμημα.

Ναί, ὁ Χριστιανισμὸς κινδυνεῖ, ὁ Χριστιανισμὸς πα-
λαίει, μάχεται ἀπεγνωσμένως. Καὶ εἶνε ἄνισος ἡ πάλη
του. Δὲν παλαίει καθ' ἐνός ἀτόμου ἢ μιᾶς ιδέας, πα-
λαίει πρὸς τὸ παρελθὸν τῆς ἀνθρωπότητος πρὸς τὴν

πολυκέφαλον τῆς κακίας Ἰδραν, παλαίει πρὸς τὸ πῦρ
καὶ τὸν σίδηρον ἀπασῶν τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν
δυνάμεων. Καὶ ἐπισκιαίζεται μὲν πρὸς στιγμὴν ὁ ἥλιος
τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας ὑπὸ τῶν νεφῶν τῆς κακοδο-
ξίας καὶ τῆς μανίας τῶν ἐξεγηγημένων κοσμικῶν στοι-
χείων, ἀλλ' ἵνα ἀναλάμψῃ αὐθις ἐν ἀφθάρτῳ καλλονῇ
καὶ αἰγλῇ αἰδίῳ. Ἰδοῦ μετ' ὀλίγον τὸ μεγαλεῖον τοῦ
Θεοῦ ἀνατέλλει ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν,
οἵτινες ὡς ἥλιοι τηλαυγεῖς καὶ αἰείωτοι διασκεδάσουσι
τὰ νεφὴ τῆς κακοδοξίας, τὰς ομίχλας τῆς ἀλαζονείας
καὶ ἐπάρσεως τὰς θυέλλας τῶν συμφερόντων καὶ παρα-
φῶρον δοξασίων. Τὸ πᾶν τότε ὡς διὰ μαγείας μεταβάλ-
λει ὄψιν. Καὶ ἡ αἰθρία τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας κα-
ταυγάξει τὸ σύμπαν.

Καὶ δὲν διεφύλαξαν μόνον τὸ κινδυνεῦον τῆς χρι-
στιανικῆς πίστεως σκάφος ἀπὸ τὰς τρικυμίας καὶ τὰς
θυέλλας, αἵτινες τὸ ἐκύκλουν καὶ τὸ ἠπειλοῦν, δὲν διέ-
φυγον ὡς ἐπιτήδειοι καὶ θηροπόλοι οἰακοστρόφοι οἱ τρεῖς
Ἱεράρχαι: τοὺς σκοπέλους καὶ τὰς ὑφάλους τοῦ φηνατι-
σμοῦ καὶ τῆς κακοδοξίας καὶ δὲν κατήγαγον μόνον εἰς
τὸν ἀκύμαντον τῆς σωτηρίας καὶ νίκης λιμένα, ἀλλὰ
καὶ τὸ ἐθωράκισαν ἀπαξ διὰ παντὸς διὰ τοῦ ἀτρήτου
τῆς ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας καὶ ἀληθείας θυροῦ. Ἀ-
ποκαθάραντες δηλονότι τὴν περὶ Τριαδικοῦ Θεοῦ ἐννοιαν
πάσης ἀιρετικῆς πλάνης, ἀνήρησαν εἰς τὴν ὀρθὴν καὶ
τελείαν ἐννοιαν περὶ Θεοῦ καὶ τῆς πρὸς τὸν κόσμον σχέ-
σεως αὐτοῦ καὶ κατέστησαν προσιτὴν εἰς τὸ ἀνθρώπινον
πνεῦμα δι' ἐρεῦνης φιλοσοφικῆς.

Ἡ ἐργασία αὕτη τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἦτο ἐξοχω-
ς σπουδαία καὶ ἐξαιρετικῶς ἀναγκαιοτάτη. Διότι ναὶ μὲν
ὁ Χριστιανισμὸς ὅπως κατισχύσῃ ἐν τῷ κόσμῳ ὄφρῃε
νὰ ἄρῃ τὰς εἰς τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ πνεῦμα ἀπαδούσας θρη-
σκευτικὰς καὶ ἠθικὰς τοῦ Ἑθνισμοῦ καὶ Ἰουδαϊσμοῦ ἀρ-
χάς, ἀλλ' ὄφρῃε πρὸ παντὸς νὰ ἐξέλθῃ τῶν ὀρίων τῆς
ἀπλῆς πίστεως καὶ νὰ ἐξυψωθῇ εἰς τοὺς αἰθέρας τῆς ἐπι-
στήμης. Ἡ ἀπλὴ πίστις δὲν ἤρκει πλέον. Αὕτη ἴσως
εἶνε ἀρκετὴ διὰ τὰς πρώτας τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος
ἀνάγκας. Ἀλλ' ἂν τοῦτο σήμερον εὐρίσκετο ἐν νηπιώδει
καταστάσει ἢ ἀνεπτύσσετό ποτε καὶ θὰ ἐξήτει κατὰ φυ-
σικὴν καὶ ἀναπόσπαστον τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἀνάγκην,
τὸν λόγον τῶν πραγμάτων. Ἀλλοίμονον τότε ἂν τὸ
ἀνθρώπινον πνεῦμα εὕρισκε τὴν χριστιανικὴν πίστιν ἐγ-
κεκλεισμένην εἰς τὸ εὐθραυστον τῆς ἀπλῆς πίστεως κέ-
λυφος.

Ἐπειτα ὁ Ἑλληνισμὸς τότε ἐκυριάρχει διὰ τῆς παι-
δείας τῆς γλώσσης καὶ τῆς θρησκείας καὶ δι' ἑλληνικοῦ
ἄρα ἐδάφους εἶδε νὰ διέλθῃ τὸ χρυσήλατον τοῦ Χριστι-
ανισμοῦ ἄρμα. Ἀλλ' οἱ Ἑλληνες σοφίαν ζήτουν!». Ἐ-
δεῖ λοιπὸν καὶ τὰ ὄπλα τοῦ Χριστιανισμοῦ διαγωνιζο-
μένου πρὸς αὐτὸν τὸν τῆς ἐπικρατήσεως ἀγῶνα νὰ εἶνε
τῆς αὐτῆς μορφῆς καὶ δυνάμειος, εἶδε ἀναγκαίως καὶ ἡ
θρησκεία ν' ἀναπτυχθῇ φιλοσοφικῶς καὶ ὑψωθῇ εἰς ἐπι-
στημονικὴν γνῶσιν. Καὶ ὑπάρχουσιν ἐδῶ οἱ τρεῖς Ἱε-
ράρχαι, οἵτινες μετὰ θαυμαστῆς ὄντως φιλοσοφικῆς βα-
θύτητος καὶ ἐξάρσεως θείας ἐπιτελοῦσι τὸ ὑπὸ τῆς θείας
Προνοίας ἀνατεθὲν αὐτοῖς ὑψηλὸν ἔργον.

Δύο ἦσαν αἱ κυριώτεραι ἀίρεσεις, ἡ τοῦ Σαβελλίου καὶ
Ἀρείου. Καὶ ὁ μὲν Σαβελλίος διέκρινε τὴν ἀφρημένην
μονάδα ὡς τὸν σιωπῶντα καὶ ἀνελέργητον Θεὸν ἀπὸ
τοῦ λαλοῦντος δηλ. ἀπὸ τοῦ ἀποκαλύπτοντος ἐκυτὸν λό-
γου. Καθόσον δὲ ὁ Θεὸς ἐκ τῆς ἀνελεργήτου καταστά-

σεως μεταβαίνει εἰς τὴν ἐνεργὸν ὡς λόγος, μεταβάλλεται.
Ὡστε περιέπιπτε εἰς πανθεϊστικὴν περὶ Θεοῦ ἐννοιαν.
Ἐπειδὴ δὲ κατ' αὐτὸν ὁ Θεὸς εἶνε ὡς ἀφρημένη μο-
νάς, δὲν ἔχει ἐσωτερικὰς διακρίσεις ἐπομένως αὐτὸς καθ'
ἑαυτὸν δὲν εἶνε τριαδικός¹, ὅπερ ἀναληθέστατον, ὡς κα-
τωτέρω. Ὁ Ἀρειανισμὸς τὸναντίον περιέπεσε εἰς Ἰου-
δαϊζουσαν περὶ Θεοῦ ἐννοιαν ἀποδεχόμενος τὸν Θεὸν ὡς
τὴν ἀναίτιον τοῦ κόσμου αἰτίαν, ὡς μὴ ἔχοντος τὴν αἰ-
τίαν μήτε ἐξ ἄλλου τινὸς μήτε ἐξ ἑαυτοῦ. Ἀρα ὁ Θεὸς
ἐπειδὴ δὲν εἶνε αἰτία ἑαυτοῦ δὲν εἶνε ἐν ἑαυτῷ καὶ καθ'
ἑαυτὸν Πατὴρ καὶ Υἱός. Υἱὸς εἶνέ τι ἐκτὸς τῆς οὐσίας
τοῦ Θεοῦ, τὸ τελειότατον τῶν κτισμάτων τὸ μεσάζον
(ὡς ὁ Πλάτων ἀπέδεξε τοὺς θεοὺς μεσάζοντας μεταξὺ
τῆς ἀτελείας τῶν ὑλικῶν πραγμάτων καὶ τῆς ὑψίστης
ιδέας προϊσταμένου δὲ τῆς μορφώσεως τοῦ κόσμου²) με-
ταξὺ Θεοῦ καὶ δημιουργημάτων, τὰ ὅποια κατ' αὐτὸ
καὶ δι' αὐτοῦ ἐγένοντο καὶ ἐμορφώθησαν. Τὸν Θεὸν γω-
ρίζει Ἰουδαϊκῶς ἀπὸ τοῦ κόσμου, νοῦν αὐτὸν μόνον ὡς τι
ὄν ὑπερβατικὸν ἦτο. ἔξω τοῦ κόσμου, ὄν κόσμον θεωρεῖ
ὡς αὐτοτελὴ ὑπαρξιν ἔχοντα καὶ ἀποθεοῖ ἐν τῷ Ἰῳῷ,
ὅπως καὶ οἱ Ἑθνικοί. Ὡστε ἀνανέου τὸ ψεῦδος τῆς κο-
σμολατρίας τοῦ Ἑθνισμοῦ καὶ τὴν Ἰουδαϊκὴν πλάνην
ὑπὸ τὸ πρόσημα τοῦ Χριστιανισμοῦ, διὸ δικαίως ὁ Ἀ-
ρειος ἐθωρώθη ὡς ὁ φοβερώτερος ἐχθρὸς τῆς τοῦ Χρι-
στοῦ θρησκείας. Οἱ τρεῖς λοιπὸν μεγάλοι τῆς Οἰκουμέ-
νης διδάσκαλοι ἀνήρησαν τὰς πλάνας ταύτης καταδεί-
ξαντες δι' ἐπιχειρημάτων ἀναμφισβητήτου λογικοῦ καὶ
φιλοσοφικοῦ κύρους δτι ὁ Θεὸς ἵνα νοηθῇ ὡς Δημιουργὸς
τοῦ κόσμου πρέπει νὰ εἶνε ἐν ἑαυτῷ ζῶν καὶ ἐνεργῶν
καὶ νὰ ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ αἰδίον ζῶν καὶ αἰδίδιον κίνησιν.
Ἰνα δὲ πάλιν ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ ζῶν καὶ κίνησιν αἰδίδιον
πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ἔχει ἐν ἑαυτῷ ἐσωτερικὰς διακρίσεις,
τὰς τρεῖς δηλονότι ὑποστάσεις, διότι ἄλλως δὲν δύναται
νὰ ἔχῃ ἐν ἑαυτῷ ζῶν καὶ αὐθιπαρξίαν³.

Διὰ τῆς χριστιανικῆς ταύτης περὶ Θεοῦ ἐννοίας αἵρεται
ὀριστικῶς ἐνθεν μὲν ἡ δυαρχία τοῦ Ἀναξάρχου καὶ
Πλάτωνος καὶ ἡ ἐλαφροτέρα αὐτῆς μορφή, ὁ διισμὸς
τοῦ Ἀριστοτέλους, ὅστις θεωρεῖ τὴν πρώτῃν ὕλην — τὸ
δυνάμει εἶναι, ὡς ἀντίθετον τοῦ ἀπολύτως ἐνεργεῖν ὄν-
τος — πρώτου κινούντος, καὶ παραδέχεται δτι οὐδέ-
ποτε δύναται ν' ἀποβῇ ἐντελῶς ἐνέργεια, ἐνθεν δὲ ὁ παν-
θεισμός ὁ ἀρνούμενος τὴν ὑπερβατικότητα καὶ αὐτοσυ-
νήρησιν τοῦ Θεοῦ μονομερῶς δὲ ἀποδεχόμενος τὴν μετα-
δοτικότητα καὶ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ παρουσίαν αὐτοῦ καὶ
παριστῶν τὸν κόσμον ὡς ἀπόρροιαν ἢ ἔκχυσιν τοῦ Θεοῦ.

Τρίτῃ τέλος ἐπίσης σπουδαία ὑπηρεσία τῶν τριῶν
Ἱεραρχῶν πρὸς τὸν Χριστιανισμόν εἶνε τὸ δτι συνεφι-
λίωσαν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἑλληνισμόν καὶ συνῆψαν εἰς ἄρ-
μονικὸν τι ὄλον τὴν ἱεράν πρὸς τὴν θύραθεν σοφίαν, οὗ
συνδέσμου καρπὸς ἀγλαὸς εἶνε ὁ χριστιανικὸς Ἑλλη-
νισμὸς, ὁ πατὴρ καὶ ἀρχηγός καὶ καθηγεμὸν τοῦ σημε-
ρινοῦ Χριστιανισμοῦ πολιτισμοῦ.

Ὁ Χριστιανισμὸς παρὰ τῇ Ἑλληνισμῷ εὗρε τὸ σπου-
δαιότερον ἐρεῖσμα, τὸν μεγαλῆτερον ἀντιλήπτορα, τὸν
ἐξοχώτερον ἀρωγόν, τὸν ἰσχυρότερον καὶ μοναδικὸν ἴσως
παράγοντα τῆς νίκης καὶ ἐπικρατήσεως αὐτοῦ.

Ὁ Ἑλληνισμὸς ὑπῆρξεν οὐ μόνον προφήτης⁴, ἀλλὰ
καὶ πρόδρομος καὶ προαπόστολος τοῦ Χριστιανισμοῦ,

1. Βλ. Ἐπιφ. αἰρ. 62.

2. Πρβλ. Πλάτ. ἐν Τιμαίῳ σ. 41 κ. 43.

3. Πρβλ. καὶ Ἰωαν. Δαμ.σ. περὶ ὀρθοδόξου πίστεως (βιβλ.
Α. 15)

4. Α'. Κορινθ. Α. 22.

διὰ τῆς γλώσσης καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτοῦ, «τῆς παιδείας τῆς χριστιανικῆς πίστεως» ὡς τὴν ὀνομάζει ὁ Ἰουστίνος, δι' ἧς προπαρεσκευάσε τὴν ὁδὸν τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ ᾠδήγησε τὸν κόσμον εἰς τὴν πίστιν τοῦ ἐπιφανέστερου Λόγου ὡς ἀνομολογοῦσι ὁ Ἀθηναγόρας, ὁ Ἰγνάτιος, ὁ Πολύκαρπος καὶ πάντες οἱ φιλοσοφῆσαντες πατέρες.

Ὁ Ἑλληνισμὸς πρῶτος ἀποδεξάμενος τὸν Χριστιανισμὸν ἠδυνήθη νὰ κατανοήσῃ αὐτὸν, ἀναπτύξῃ καὶ διατυπώσῃ τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ πνεῦμα καὶ διαδώσῃ αὐτὸν ἀνά τὸν κόσμον, οὗ ἀεὶ ποτε ἐδιετέλεσε ὁ πνευματικὸς κυρίαρχος. Καὶ ἰδοὺ ἐπι, χάρις εἰς τοὺς τρεῖς Ἱεράρχας, ἐπηγήθησε ἡ πρόρρησις ἑκείνη τοῦ Σωτῆρος καθ' ἣν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἐμελλε νὰ δοξάσῃ τὸν Χριστιανισμὸν, ὅπως καὶ ἐδόξασεν αὐτόν.

Νικ. Σ. Γκινόπουλος δ. φ.

Η ΑΡΧΑΙΑ ΤΡΙΠΥΡΓΙΑ ΕΝ ΑΙΓΙΝΗ

Ἡτέως, κατὰ θέσιν ἄγνωστος, Τριπυργία, — ἡ παρὰ τοῦ Ξενοφῶντος ἀναφερομένη — δὲν δύναται ἐπὶ πλέον νὰ μὲνῃ ἄγνωστος· ἀλλ' ἤδη εἶναι γνωστὴ καὶ κατὰ θέσιν καὶ περιοχὴν καὶ εὐρηται αὕτη ἀκριβῶς ἐκεῖ, ὅπου νῦν θέλω περιγράψαι αὐτήν.

Ὑπῆρχον ὁμοῦ καὶ οἱ πολλοὶ, οἵτινες ἐφρόνουσιν, ὅτι ἡ Τριπυργία δὲν ἦτο πόλις, ἀλλ' ἀπλή τις τοποθεσία, ἡ ἀπλοῦν τι χωρίον.

Ἄν ὁμοῦ μικρόν τι καὶ ἐπισταμένως προσέξωμεν εἰς τὸν Ξενοφῶντα, θελομεν δι' αὐτοῦ πεισθῆ, ὅτι ἦτο πράγματι ἡ Τριπυργία πόλις καὶ πόλις τὰ μάλα ἱστορικὴ — καὶ ἴσως ἀρχαιότερα τῆς ποτὲ πόλεως τῶν Αἰγινητῶν — ναυτικῆ δέ.

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος τὸ πρῶτον μανθάνομεν, — «ὅτε ὁ Χαβρίας ἐξέπλεε εἰς Κύπρον, εὑρέθη δὲ νύκτωρ ἀπορθηθαζόμενος εἰς κοιλόν τι χωρίον τῆς Αἰγίνης...» ἀλλ' ἐξεταστὸν, πῶς εὑρέθη ἐκεῖ ἀπορθηθαζόμενος καὶ τί τὸ δυνατόν ἐκ τούτου συμπέρασμα — ὅτι ὁ Χαβρίας ἐπιθυμῶν ἐξ ἀπροόπτου νὰ ἐπιτεθῆ, κατὰ τῶν Αἰγινητῶν, προσποιήθη ὅτι ἐπλεεν εἰς Κύπρον καὶ οὕτω ἠδύνατο νὰ διαλάθῃ τῆς προσοχῆς καὶ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν Αἰγινητῶν, ὥστε νὰ κατορθώσῃ νύκτωρ ν' ἀπορθησθῆ εἰς τὸ κοῖλον αὐτὸ χωρίον, διὰ νὰ ἐπιτεθῆ ἐξ ἐφόδου κατὰ τῶν ἐν Τριπυργίᾳ οἰκούντων καὶ ἐλλιμενισμένων ἐκεῖ Αἰγινητῶν. Ἐπομένως ἐξ αὐτοῦ τοῦ χωρίου τοῦ Ξενοφῶντος καθίσταται δῆλον ὅτι ἡ Τριπυργία δὲν ἦτο ἀπλή τις τοποθεσία, οὔτε ἀπλοῦν τι χωρίον, ἀλλὰ πόλις καὶ πόλις ἔχουσα λιμένα καὶ πλοῖα πολεμικά. Οὐδεμία οὕτω δύναται ἡμῖν νὰ ἐμφιλοχωρήσῃ ἑτέρα γνώμη, ἢ μόνον πρωτίστως ν' ἀναζητήσωμεν αὐτὸ τὸ κοῖλον χωρίον, ποῦ τῶν ἄκτῶν τῆς Αἰγίνης εὐρηται, ἵνα ἐξ αὐτοῦ εὑρεθῶμεν ἐν αὐτῇ τῇ Τριπυργίᾳ.

Ὁ Χαβρίας πλέων εἰς Κύπρον βεβαίως θὰ ἐπλεε δι' αὐτῶν τῶν ἀνατολικῶν ἄκτῶν τῆς Αἰγίνης καὶ παρὰ τὸ Σούνιον καὶ οὕτω πλέων ἠδύνατο λογικῶς νὰ διαλάθῃ ὁ πλοῦς αὐτῶν τῶν Ἀθηναϊκῶν τριήρων τῆς προσοχῆς καὶ τῆς ἐπιβλέψεως τῶν Αἰγινητῶν, ἐνῶ ἂν ἄλλως ὑποθέσωμεν, ὅτι ἐπλεεν εἰς Κύπρον διὰ τῶν βορείων ἄκτῶν τῆς Αἰγίνης πρὸς τὴν Σαλαμίνα καὶ Με-

γαρίδα — (ἄτοπον γεωγραφικῶς) οὕτω πλέων δὲν θὰ ἠδύνατο ποτε νὰ διαλάθῃ ὁ πλοῦς τῶν Ἀθηναϊκῶν τριήρων τῆς προσοχῆς καὶ ἐπιβλέψεως τῶν Αἰγινητῶν, ἀλλ' ὁ Χαβρίας πλέων εἰς Κύπρον, πῶς παρέπλεε τῶν ἄκτῶν τῆς Αἰγίνης ἐν τῷ Σχωρικῷ κόλπῳ; οὔτε δυνατὴ ἡ σκέψις ὅτι ὁ Χαβρίας ἠδύνατο νὰ προσεγγίσῃ τὰς βορείους ἄκτας τῆς Αἰγίνης καὶ μάλιστα ἐν καιρῷ νυκτός, πολλῷ δὲ μᾶλλον νὰ κατορθώσῃ ἀκινδύνως ν' ἀπορθησθῆ τοὺς ὀπλίτας αὐτοῦ, τὸ μὲν, διότι αἱ βόρεια ἄκται εἶναι ὄλως ἀβιθῆες ἀπὸ μεγάλης ἀποστάσεως, τὸ δὲ, ἕνεκεν τῶν πολλῶν ἐν ταῖς ἄκταις ταύταις ἐρριμένων τεχνικῶς πετρῶν καὶ ὑφάλων — οὓς εἶχον ἐκεῖσε τοποθετήσῃ φόβη ληστειῶν καὶ τῶν πολεμίων. Ἐκ τοιούτων σκέψεων ὁρμώμενοι δέον ἐπομένως ν' ἀναζητήσωμεν αὐτὸ τὸ κοῖλον χωρίον, κατὰ τὰς ἀνατολικὰς ἄκτας, ὅπου ἀπὸ τῶν ἄκτῶν αὐτῶν ἠδύνατο ἀδιαφειλονικῶς αἱ Ἀθηναῖκαί τριήρεις νὰ διαλάθωσι τῆς ἐπιβλέψεως καὶ τῆς προσοχῆς τῶν Αἰγινητῶν, καθισταμένης ἐφικτῆς καὶ ἀκινδύνου τῆς ἐκεῖσε νύκτωρ ἀπορθησῆ τῶν ὀπλιτῶν τοῦ Χαβρίου καὶ ἐπὶ πλέον διότι τὸ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἄκτῶν βάθος τῆς θαλάσσης ἀνέρχεται τοὺς 8—10 πόδας ἄνευ ἐμποδίων, οὔτε ἐρριμένων πετρῶν καὶ ὑφάλων εὐρισκομένων, τὰ δ' ἄνω αὐτῶν μέρη τῶν ἐκεῖσε ἄκτῶν καλύπτονται ἀπὸ πελλὰς ἐδαφικῆς πυρῆς καὶ ὑψώματα, διακοπτόμενα ὑπὸ λοφίσκων, δυναμένων ν' ἀποκρούσωσι τὸν ἐχθρόν, καὶ ἐπιτρέψωσι τὴν ἀφνειότητα αὐτοῦ ἐμφάνισιν, ὥστε οὕτω σκοπεύομενοι δὲν χωρεῖ ἑτέρα γνώμη· ἀλλὰ πῶς τῶν ἀνατολικῶν ἄκτῶν κεῖται ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ κοῖλον χωρίον, ἐξ οὗ ὁρμώμενοι δύναμεθα δι' αὐτοῦ ν' ἀνευρώμεν τὴν Τριπυργίαν;

Ἐκ τοῦ Ξενοφῶντος οὐδὲν ἕτερον ἔχομεν νῦν δεδομένον, ὅπως ὀδηγηθῶμεν ἀπαραίτητον τότε νὰ συμβουλευθῶμεν ἑτέρους συγγραφείς, τὸν Θουκυδίδην, ἀλλ' οὗτος ἐλάχιστοις ἱστορεῖ περὶ Αἰγίνης καὶ Αἰγινητῶν. «Τὴν μεταξύ Αἰγινητῶν καὶ Ἀθηναίων ναυμαχίαν, καθ' ἣν οἱ Αἰγινηταὶ ἠττήθησαν παρὰ τὴν Κερκυραλίαν», ὁ δὲ Παισαυσίας πλείονα ἱστορεῖ καὶ ἐξ αὐτοῦ δυνατόν νὰ ὀδηγηθῶμεν ἀσφαλῆστατα εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς εῤεύνας ἡμῶν.

Ὁ Παισαυσίας μεταδίδει ἱστορικῶς τοῖς μεταγενεστέροις, ὅτι «Φώκῳ θάνατον, Αἰακὸς δὲ ἐς μὲν τὴν νῆσον ἀποβαίνειν αὐτὸν οὐκ εἶα, ἐστηκότα δὲ ἐπὶ νεῶς, εἰ δὲ ἐθέλει, χῶμα ἐν τῇ θαλάσῃ χῶσαντα ἐκέλευεν ἐντεῦθεν ἀπολογησασθαι. Οὕτως τὸν Κρυπτὸν καλούμενον λιμένα ἐσπλεύσας νύκτωρ ἐποίηε χῶμα καὶ τοῦτο μὲν ἐξεργασθὲν καὶ ἐς ἡμᾶς ἔτι μένει...»

Ὄλως σκοτεινὸν καὶ ἀσαφές τὸ χωρίον αὐτὸ τοῦ Παισαυσίου· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι ὀφείλομεν ν' ἀποθαρρυνθῶμεν καὶ μὴ προβῶμεν εἰς τὰς παρ' αὐτοῦ ἀναφερομένας εῤεύνας ἡμῶν, ὄλως τὸνναντίον πολλὰ ἐξ αὐτοῦ δύναμεθα ν' ἀρυσθῶμεν εἰς τὰς σκέψεις καὶ τὰς εῤεύνας ἡμῶν.

Πρῶτον ποῦ ὁ καλούμενος Κρυπτὸς λιμὴν, παρ' οὗ νύκτωρ ὁ Τελαμῶν ἐποίηε χῶμα, καὶ δεύτερον ποῦ τῆς θαλάσσης ἐχώστατο καὶ πῶς τοῦτο ἔτι ἐσώζετο ἐπὶ Παισαυσίου;

Βεβαίως ἐδῶ σταματῶμεν ὀλίγον, — «νὰ ῥίψῃ χῶμα ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ ἐπ' αὐτοῦ — βεβαίως ἰστάμενος, ν' ἀπολογηθῇ».

Ὅπως καὶ ἂν ἤθελεν ὑποτεθῆ κατασκευαζόμενον τὸ χῶμα τὸ ῥιπτόμενον ἐν τῇ θαλάσῃ ἠθέλεν εἶσθαι τὸ τοιοῦτον οὐ μόνον ἀπίστευτον, ἀλλὰ καὶ ὄλως ἀδύνατον νὰ μὲνῃ τὸ χῶμα ἐκεῖ ὅπου θὰ ἐρρίπτετο, πολλῷ δὲ μᾶλλον καὶ νὰ παρέμεινε μέχρις τῶν ἡμερῶν τῶν

4. Πρὸς Πλάτ. Φαῖδ. 85. Δ. καὶ Πλάτ. Ἀπολογ. Σωκρ. 31 Α.

Ἰωάν. ΙΒ. 20, 24.

Παισαυσίου, ὅτε ἔγραφε ταῦτα, ἀλλὰ τὸ μᾶλλον πιθανώτερον (ἂν ὁ Παισαυσίας ἀληθῆ γεγονότα ἱστορεῖ) καὶ τὸ δυνατόν γενέσθαι θὰ ἦτο, ὅτι ὁ Τελαμῶν νύκτωρ κρυβὴς εἰς τὸν καλούμενον Κρυπτὸν λιμένα, μετέφερεν ἐκεῖθεν ἐπὶ τινος ἐγγυτάτης τῶν ἄκτῶν ὑφάλου ἢ νησιδίου τὸ χῶμα καὶ ἐκεῖθεν ἀπελογήθη, ἄλλως ἀδύνατος ἢ ἀκριβῆσαι τῆς παραδόσεως ταύτης εἰς τὸν Παισαυσίαν.

Ἀλλὰ καθ' ὅλην τὴν δυτικὴν παραλίαν ὅπου ἡ νῦν πόλις τῶν Αἰγινητῶν καὶ ὁ λιμὴν δύναται ν' ἀνευρεθῆ μία τοιαύτη ὑφαλὸς ἢ νησιδίον τι, ἐνῶ τὸνναντίον συμβαίνει κατὰ τὰς βορείους ἄκτας, ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Μαυρομούτσουνο, ὀρῶμεν ὥστε ἀποσπώμενον τῆς ζηρᾶς καὶ ἐξερχόμενον ἀπὸ τῆς θαλάσσης νησιδίον Νησίς καλούμενον, ὡς καὶ ἡ ἐναντι ζηρᾶ κλεῖται, καὶ πράγματι δύναμεθα κάλλιστα νὰ ὑποθέσωμεν καὶ παραδεχθῶμεν ὅτι ἀκριβῶς εἰς τὸ νησιδίον αὐτὸ τὸ ἐγγύτατα τῆς ζηρᾶς κείμενον, ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ Κρυπτοῦ λιμένος νύκτωρ νὰ μεταφερθῇ ἐπ' αὐτοῦ χῶμα (καὶ νὰ παραμείνῃ ὄχι μόνον μέχρις Παισαυσίου, ἀλλὰ καὶ ἡμῶν ὅπου καὶ νῦν σώζεται) καὶ ἐπ' αὐτοῦ τότε ἰστάμενος ὁ Τελαμῶν ν' ἀπολογηθῆ ἐνώπιον τοῦ Αἰακοῦ ἐπὶ τῆς ἐναντι ζηρᾶς ἰσταμένου, ἢ δ' ἀπόστασις τοῦ νησιδίου ἀπὸ τῆς ζηρᾶς εἶναι τοιαύτη, ὥστε οὐ μόνον ἡ φωνὴ τοῦ Τελαμῶνος ἠδύνατο νὰ ἡ ἐκρινεστάτη καὶ καταληπτὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπολογία αὐτοῦ θὰ παρεῖχετο ἀκόπως καὶ ἀκουράστως εἰς τὸν δικαστὴν αὐτόν, τὸν Αἰακόν.

Ἄλλ' ἐκ μόνου τοῦ νησιδίου αὐτοῦ, δὲν δύναμεθα ἀσφαλῶς νὰ πεισθῶμεν, ὑπολείπεται εἰς ἡμᾶς καὶ ὁ Κρυπτὸς καλούμενος λιμὴν, οὔτινος ἢ ἀνευρέσις δύναται ἂν οὐχί νὰ βεβαιώσῃ τὴν πλήρη ἡμῶν ἐπιτυχίαν, τοῦλάχιστον ὁμοῦ, ὅτι ἡ Ὀδύσεια ἡμῶν αὕτη δὲν εἶναι καὶ ἔντελως ἀνεπιτυχής.

(ἀκολουθεῖ)

Παντελῆς Λογιωτατίδης

Augustine Brohan

Η ΣΥΝΗΘΕΙΑ ΚΑΙ Ο ΕΡΩΣ

Ἐκαθήμεν λυπημένη καὶ σιωπηλή. Μίαν ἡμέραν ἐνῶ ἐκοιμώμενη χωρὶς νὰ ἔχω ὕπνον, καὶ ἐνῶ ὀνειρεύομην χωρὶς νὰ βλέπω ὄνειρα, ἔνα φάντασμα ἐνδεδυμένον ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν με ὑψασμα στακτόχρουν, με τὸ πρόσωπον ἤσυχον καὶ γαλήνιον, με τοὺς ὀφθαλμοὺς χωρὶς ζωηρότητα, κτυπᾶ τὴν θύραν μου.

Με φωνὴν μονότονον καὶ βραδείαν με ἠρώτα ἔάν τοῦ ἐπέτρεπα νὰ εἰσελθῇ, καὶ τοῦ ἀπήντησα, ναί.

Μόλις ἐπάτησε εἰς τὸ κατώφλιόν μου, εἶδα ἀμέσως εἶνα ἄλλο φάντασμα, με πρόσωπον ὀφθαλμοῦ, νὰ γλυστρήσῃ ἐξῶ ἀπὸ τὴν ἀνοικτὴν θύραν, καὶ νὰ ἐξαφανισθῇ. Τὸ εἶχα ἀναγνωρίσῃ ἀπὸ πολλοῦ καιροῦ μου ἔκαμε συντροφίαν. Ἦτο ἡ Ἀνησυχία.

— ὦρα καλὴ, τοῦ εἶπα γελῶσα.

Καὶ πηγαινίσσα πρὸς τὸ νέον φάντασμα, τὸ ὑπέδραχθη θερμότατα καὶ τοῦ παρέσχον ἐγκάρδιον φιλοξενίαν.

— Εἶμαι ἡ Συνήθεια, με εἶπε, θέλεις νὰ μείνῃ ἐδῶ;

— Γιατὶ ὄχι; ἀπήντησα ταχέως.

Χωρὶς νὰ περιμείνῃ τίποτε ἄλλο ἔσπευσε καὶ ἐκάθισε πλησίον τῆς ἐστίας μου. Μοῦ ἤρρεσαν ἡ συμπεριφορὰ τῆς καὶ συνεδέθη μάλιστα καὶ με φιλία. Μοῦ ἐκράτει πολὺ καλὴν συντροφίαν καὶ εἶχεν εὐγενεῖς διαθέσεις.

Ἐξῶμεν εὐτυχεῖς ὅποτε μίαν ἡμέραν ἐν ᾧ ὀμιλοῦσάμεν, τὸ παράθυρόν μου ἐξέπεμψε αἴφνης ταχέως λάμψεις, καὶ ὁ Ἔρω, ὅστις ἐπτερυγίζεν ἐξῶ, εἰσῆλθεν ἐντὸς θραύσας με τὰς πτέρυγας του τὰς ὑέλους τοῦ παραθύρου.

Ἐτρεξα πλησίον του, τὸν ἐδέχθη εἰς τὰς ἀγκάλας μου, τὸν ἐθέρμωνα με τὰ φιλιὰ μου, καὶ τὸν ἐπροῦλαξα εἰς τὴν ἐστίαν μου. Ἐντὸς ὀλίγου ἐγένεσκον καλοὶ φίλοι. Με ἔμαθε νὰ ὀμιλῶ καθὼς αὐτός, τοῦ ἔμαθα νὰ ὀμιλῇ καθὼς ἐγώ, καὶ εἶχαμεν πλέον κατορθώσῃ νὰ συνεννοῦμεθα ὁπόταν ἡ Συνήθεια ἤρρισε νὰ παραπονηταί.

— Δὲν με ὑποδέχθη λοιπὸν παρὰ διὰ νὰ με διώξῃς ἀχάριστη; μοῦ εἶπε. Τί ζητεῖ αὐτὸ τὸ τρελλόπαιδιο; Δὲν εἰξέυρεις ὅτι τὰ βέλη του πληγώνουν θανάσιμα καὶ ὅτι τραβᾶ ὅπου τύχῃ; Τί θέλει ἐδῶ πέρα;

Δὲν εἶμεθα μόνον εὐτυχεῖς;

Ἦκολούθησα τὸν Ἔρωτα, ὁ ὅποιος ἠθέλησε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ σπίτι. Ἄλλ' ἡ Συνήθεια δὲν με ἐγκατέλειπε, καὶ δὲν ἠμπόρεσα πλέον νὰ στρέψω ὀπίσω τὸ κεφάλι μου...

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Ν. Στ.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Ἄνιχνευσίς χαλκοῦ. — Διὰ νὰ ἀνιχνεύσωμεν χαλκὸν εἰς διαφόρους τροφᾶς: εἰς τὰς ὅποιαις πιθανῶς νὰ διελύθη καθότι χαλκᾶ εἰσὶ συνήθως τὸ ἐν τῇ μαγειρικῇ σκευῇ, ἐξαντλοῦμεν τὴν ὑποπτον τροφήν δι' ὀξεικοῦ ὀξέως, καὶ εἰσάγομεν σύρμα σιδήρου εἰς τὸ ὑγρὸν, ὅπερ παρούσα χαλκοῦ καλύπτεται ὑπὸ λεπτοῦ ἐρυθροῦ στρώματος μεταλλικοῦ χαλκοῦ.

Ἐπίσης εἰς οἰνόπνευμα καὶ διάφορα ποτὰ λαμβανόμενα δι' ἀποστάσεως ἐκ χαλκῶν ἀποστακτῆρων, ποιοῦμεν κατὰ δὲ τὸν τὴν παρουσίαν χαλκοῦ, προσθέτοντες πρωτσίκον ὀξύ ἀραιωθὲν ἐν οἰνοπνεύματι καὶ ρίζαν ἱεροζύλου (gayac). Τὸ ὑγρὸν τότε χρωματίζεται κυανοῦν καὶ ἔχνη χαλκοῦ ἐάν ὑπάρχῃ ΧΚ.

Συνταγὴ πρὸς κατασκευὴν πολυγράφου.

	ἐν ψυχρῷ	ἐν θερμῷ
Ζελατίνα	100	100
Σάκχαρον	110	120
Ὑδρῶ ἀπεσταγμένον	350	300
Γλυκερίνη 30 ο)ο	690	600

Διαλύομεν τὸ σάκχαρον εἰς τὸ ὑδρῶ, προσθέτομεν τὴν γλυκερίνην καὶ τελευταίαν τὴν ζελατίναν πρώτης ποιότητος (γρενετίνης).

Μελέανη πολυγράφου. — Κατασκευάζεται ἐξ ἰώδους ἀνελίνης 2 γραμμ., οἰνοπνεύματος 20 » ὕδατος 80 »

Ἦδύποστον ἀλκέρμερ. — Τὸ ἀλκέρμερ (alkermes) θεωρούμενον ἐν ἀπὸ τὰ ἐκλεκτὰ ἠδύποτα (ροσόλια) παρασκευάζεται διὰ τοῦ ἐπομένου ἀπλουστάτου τρόπου ὑπὸ τῶν οἰκοδεσποινῶν. Χύνουσιν εἰς καθαράν φιάλην 2 ὀκάδ. οἰνοπνεύματος ἐκλεκτοῦ εἰς τὸ ὅποιον προσθέτουσι 4 δράμια γαρυφάλων, 22 δράμια κανέλλας καὶ 4 δράμια βανίλλιας. Μένει δὲ τὸ οἶνόπνευμα οὕτως ἐπὶ 8—10 ἡμέρας καὶ κατόπιν προσθέτουσι σιρόπιον, τὸ ὅποιον παρασκευάζεται διαλυομένης εἰς μίαν ὀκτὴν ὕδατος μίαν ὀκτὴν σακχαρώσεως. Εἰς τὸ ροσόλιον τοῦτο προσθέτουσι μίαν σταγόνα βοδελιού καὶ 4 δράμια κρεμίζιου διαλυομένου πρότερον εἰς ἡμισυ ποτῆριον θερμοῦ ὕδατος.

ΠΟΙΚΙΛΑ

Προϊόντα τῆς βλαστήσεως τῶν Τροπικῶν (καουτσούκ). — Τὸ καουτσούκ ἐξάγεται ἐκ φυτῶν τριῶν εἰδῶν, εἰς τὰ ὅποια ἀνήκουσιν ἡ Sandolfia, Gilloleia, Castilla, Ficus elastica, Hevea καὶ Manihot.

Τινὰ ἐκ τῶν ἄνω εἰδῶν ἀνήκουσιν εἰς τὴν κεντρῶν Ἀμερικὴν καὶ ἰδίως εἰς τὴν Β Βραζιλίαν, ἄλλα εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ ἰδίως τὰς Ἰνδίας καὶ τινὰ τέλος εἰς τὴν Ἀφρικὴν.

Εἰς τὰ δένδρα ταῦτα γίνεται ἐντομὴ ἐπὶ τοῦ φλοιοῦ, οὐχὶ πολὺ βλαβεῖα, ἐν ᾧ κάτωθεν τοποθετεῖται μικρὸν τι δοχεῖον, ὅπερ ἐντὸς 24 περίπου ὥρων πληροῦται γαλακτώδους οὐσίας συνιστώσης τὸ καουτσούκ.

Ἡ οὐσία αὕτη χεῖται ἀκολούθως εἰς εἰδικούς τύπους κηπισθέντες διὰ ζύλων φοίνικος ἢ ἄλλων.

Τὸ ἀπὸ τῆς Σανδολφίας (ἐν Ἀφρικῇ) καουτσούκ ἐκτιμᾶται ἐν τῷ ἐμπορίῳ ὡς ἐν τῶν καλλίστων, θεωρούμενον ὑπερτερον καὶ αὐτοῦ τοῦ Βραζιλιανοῦ, ὡς κεκτημένον τὸ πλεονέκτημα ν' ἀποσκληρύνεται ταχέως.

Αἱ ἐντομαὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐξαγωγῆς τοῦ ὑγροῦ ἐκτελοῦνται κατὰ τὸν Ἰούλιον ἢ Αὐγουστον.

Ἰγολογίζεται ὅτι ἡ Μ. Βρετανία εἰσάγει ἐτησίως πλέον τῶν 3,000 τόννων καουτσούκ ἐκ τῶν δένδρων τῆς Σανδολφίας καὶ περὶ τοὺς 7,000 τόννους Βραζιλιανοῦ.

Ἡ διῶρυξ τοῦ Κιέλου. — Ἡ δημοσιευθεῖσα κίνησις τῆς διῶρυξ τοῦ Κιέλου κατὰ τὸ ἔτος 1899—1900 φέρει αὔξησιν 747 ἀτμόπλοιων ὑπὲρ τὸ παρελθὸν ἔτος. Ἐν ὧν διήλθον τὴν διῶρυξ 26,951 πλοῖα, ἐξ ὧν 11,277 ἀτμόπλοια, 15,022 ἰστιοφόρα καὶ 652 πλοῖα πολεμικά. Ἡ γερμανικὴ σημαία ἀντιπροσωπεύεται κατὰ 85 ο/ο, δευτέρα δ' ἔρχεται ἡ ἀγγλική.

ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Γηράσκω αἰεὶ διδασκόμενος. Δι' ἐμὲ ἀληθεύει πολὺ τὸ ῥητὸν τοῦτο. Φροντίζω ὅμως ὅ,τι νέον κινθάνω νὰ σᾶς τὸ μεταδώσω ταχέως. Καὶ τὸ νέον αὐτὴν τὴν φορὰν εἶνε μία ἀπλουστάτη μέθοδος πρὸς ἀνακούφισιν ἀπὸ τοὺς νευραλγικούς πόνους, τὴν ὁποῖαν συμβουλεύει ὁ ἄγγλος ἰατρός Μπέλτ. Ὁ πόνος δὲν ἔχει παρὰ νὰ βάλῃ τὸ χέρι του, τὸ ἀντίθετον πρὸς τὴν πλευρὰν εἰς τὴν ὁποῖαν αἰσθάνεται τὴν νευραλγίαν, ἐντὸς λεκάνης μὲ νερὸ ὅσον δύναται νὰ τὸ ὑποφέρῃ θερμότερον — καὶ μετὰ πέντε λεπτὰ τὸ πολὺ θὰ αἰσθανθῇ μεγίστην ἀνακούφισιν.

Λόγος δὲ τούτου εἶνε, ὡς λέγει, ὅτι τὰ δύο νεῦρα προικισμένα μὲ τὸν μεγίστον ἀριθμὸν τῶν αἰσθητηρίων τῆς ἀφῆς κλωνίων εἶνε τὸ «ἴσον» καὶ τὸ «μέσον», τῶν ὁποῖων αἱ περιφέρειαι τῆς ἐνεργείας ὄχι μόνον κεῖνται πλησίον, ἀλλὰ καὶ ἐμπλέκονται ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης. Συνεπῶς τὸ ζεστὸ νερὸ προκαλοῦν σύσπασιν τῶν αἰσθητηρίων νεύρων τῆς χειρὸς ἐπιδρᾷ μεγάλως εἰς τὸ κέντρον τοῦ πέμπτου νεύρου τῆς ἀντιθέτου πλευρᾶς καὶ ἀνακουφίζει τοὺς πόνους.

Ἡ μέθοδος εἶνε ἀπλουστάτη καὶ ἀληθῶς εὐεργετικὴ. Ὅσοι τὴν ἐδοκίμασαν, ἂν δὲν ἐθεραπεύθησαν τελείως, ἡσθάνθησαν ὅμως ταχέως ἐλαττωμένους τοὺς πόνους.

† ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

Τὴν παρελθοῦσαν ἐβδομάδα αἰφνηδῶς ὅπως ἀποθανῶν ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας ἐκηδεύθη ὁ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ διαπρεπῆς τῆς Ἀρχαιολογίας καθηγητῆς καὶ σοφὸς τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων διδάσκαλος Ἀντώνιος Οἰκονόμος. Κατήγετο ἐκ Σύμης καὶ ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐσπούδασεν ἐν Γερμανίᾳ.

Τέλειος κάτοχος ὢν τῶν δύο κλασικῶν γλωσσῶν, τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Λατινικῆς προέβαινε μετὰ θάρρους καὶ ἐπιστημονικῆς δεινότητος εἰς τὸν ἔλεγχον ἐκείνων, οἵτινες φθονερῶ ὄμματι ἐβλεπον αὐτὸν προσερχόμενον μετ' ἀσφαλῶν γνώσεων εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἐπιστήμης· πολλοὶ δὲ τῶν ἐλέγχων τούτων καταδεικνύουσι περιφανέστατα τὴν ἐπιστημονικὴν σοφίαν τοῦ μεταστάντος καθηγητοῦ. Σπανίαν δὲ κεκτημένος ἐπιστημονικὴν δύναμιν καὶ ταύτην πεποιοῦς, ὅτε ἐπαύετο ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου, βοηθούμενος καὶ ὑπὸ τῆς ἀμερίστου ἀγάπης τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, κατῴρθησε διὰ πρωτοφανοῦς ἐπιστημονικοῦ σθένους νὰ παραλύσῃ τὴν γλώσσαν καὶ τὰς βεβήλους χεῖρας τοῦ ἀμαθοῦς ἐχθροῦ του, ὃν ἡ τύχη τῆ ἀδίκῃ αὐτῆς εὐνοίᾳ περιβαλοῦσα ἀνήγαγεν εἰς τὸ ἀνώτατον τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἀξίωμα. Δι' ὃ μετ' ὀλίγον χρονικὸν διάστημα καὶ πάλιν διωρίζετο καθηγητῆς τῆς Ἀρχαιολογίας διατελέσας τοιοῦτος μέχρι τοῦ θανάτου του, μεθοδικώτατὰ καὶ μετ' ἀκριβεστάτης γλώσσης καὶ καλλιπειρίας ἐν μέσῳ πυκνοτάτου ἀκροατηρίου διδάξας τὴν Ἱστορίαν τῆς Τέχνης καὶ τὴν Ἐπιγραφικὴν. Ἀλλ' ἐὰν τοιαύτην περιφανῆ ἐν τῇ ἐπιστήμῃ κατεῖχε θέσιν, ἔτι περιφανέστεραν κατεῖχεν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὡς ἄνθρωπος. Ὁ Ἀντώνιος Οἰκονόμος ἦτο σπάνιον παράδειγμα φιλανθρωπίας καὶ ψυχικῆς ἀγνότητος. Αἰετοπε ὀλιγορῶν τῶν ἑαυτοῦ, προσήρχετο ἀραγὸς παντὶ ὃν ἠδύνατο νὰ βοηθήσῃ. Ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἔνθα ὡς γυμνασιάρχης ἐπέδειξε καὶ ἀξιοθαύμαστον φιλοπατρίαν, ἀδροτάτην ἀμοιβὴν λαμβάνων, ἔδαπάνη ταύτην πρὸς σπουδὴν τῶν πτωχῶν καὶ πρὸς ἄλλους εὐεργετικούς σκοπούς, οὕτως ὥστε ἐπανήλθεν εἰς Ἀθήνας ἄνευ ὀβολοῦ. Ἡ σοφὴ αὐτοῦ διδασκαλία διήρκει καὶ πέραν τῆς τοῦ καθηγητοῦ ἔδρας. Καὶ μετὰ τὰς διδακτορικὰς ἐξετάσεις ὁ Ἀντώνιος Οἰκονόμος διηθύνηεν ἐν τῇ Ἐπιστήμῃ τὰ πρῶτα ἀσταθῆ βήματα τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. Τοιοῦτος ἐν ὀλίγοις ὁ Ἀντώνιος Οἰκονόμος.

Διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἡ Ἐπιστήμη ἀπώλεσεν ἕνα τέλειον ἐπιστήμονα, ἡ Κοινωνία ἕνα τέλειον ἄνθρωπον καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ νεότης ἕνα τέλειον προστάτην.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐωρτάσθη πανηγυρικώτατα καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἡ ἐκατονταετηρὶς τοῦ Βίλιωρος Οὐγκῶ.

Ἐφέτος αἱ Ἀπόκραιοι δὲν παρουσίασαν τίποτε τὸ ἐξαιρετικόν. Μεγὰς ἀναθρασμὸς ἐνεκτίον τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐορτῶν, ἡ ὁποία καίτοι περὶ τὰς 60,000 δραχμῶν συνέλεξεν, οὐδόλως συνετέλεσε πρὸς τέρψιν τοῦ κοινοῦ.

Ἡ μετάνοια τοῦ κόσμου διὰ τὴν ἀποκρητίκην τρέλλαν ἤρχισεν ἤδη διὰ τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.